ATEITIS

1959, NR. 10
GRUODIS

ATEITIS eina nuo 1911

KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

1959 METAI Nr. 10

GRUODIS — DECEMBER

☆

Redaktorius — Paulius Jurkus

REDAKCIJOS KOLEKTYVAS — Danutė Aleksandravičiūtė - Bobelienė, Gintarė Banaitytė-Ivaškienė, Teresė Ivaškaitė.

Visą spausdinamą medžiagą redakcija taiso savo nuožiūra. Nepanaudoti straipsniai grąžinami autoriui prašant.

Administratorius — Kun. V. Dabušis

Redakcijos ir administracijos adresas:

ATEITIS, 916 Willoughby Avenue, Brooklyn 21, N. Y., U. S. A.
Tel.: GLenmore 2-2923

Prenumerata metams $5.00 pagal JAV dol. kursą

Garbės prenumerata metams $10.00

Atskiro numerio kaina 50c.

☆

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Published monthly, except July and August, by the Lithuanian Catholic Youth Association.

"A T E I T I S"

916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Subscription $5.00 per year

Single copy 50c.

☆

Second-class postage paid at Brooklyn Post Office

NUOŠIRDŽIAI SVEIKINAME

MŪSŲ SKAITYTOJUS, BENDRADARBIUS IR ATEITIES BIČIULIUS ŠV. KALĖDŲ PROGA IR LINKIME DIEVO PALAIMOS NAUJIEMS METAMS.

ATEITIES REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA

TURINYS

Simas Sužiedėlis
Kas modernu ar nemodernu 241

J. Šoliūnas
Ženklai, Tavo akys (eil.) 243

J. Sakalas
Lietuvių jaunimas ir jo spauda 244

Alfa Sušinskas
Palaida bala malūno nesuka 246

Dalia Noreikaitė
Skeveldra 247

Teresė Ivaškaitė
Vytautas Mačernis — žmogus ir poetas 250

Vytautas Mačernis
Mergaitei (eil.) 251

Edvardas Šulaitis
Kur eina "Beat Generation" atstovai? 254

Vytautas Volertas
Kelionės 255

Vėrupis
Mergaitei 256

Vytenis
Per prizmę — Ateitininkiškojo gyvenimo aktualijos 257

Sportas
J. Šoliūnas — Namai pragarai, be namų — negerai 258

Vardai, įvykiai, idėjos 259

Moksleivių Ateitininkų Sąjungoje 260

Kreivos šypsenos 262

Šachmatai ..... Viršelių III psl.

Viršelyje — Kristaus užgimimas, detalė. Gotikos laikų prancūzas autorius nežinomas

Paskaita, skaityta SAS vasaros stovykloje prie Lake Ariel š.m. rugpjūčio 31 d.

KAS MODERNU AR NEMODERNU

SIMAS SUŽIEDĖLIS

MODERNIU dalyku laikomas neseniai atsiradęs, naujoviškas ir tuo pačiu tartum geresnis už tą, kuris buvo anksčiau. Kai sakoma modernūs namai, moderni literatūra ar dailė, moderniškas gydymo būdas, tai norima išreikšti ne tiktai jų naujumas, bet ir pažangumas, didesnis vertingumas.

Kadangi gyvenime visada ieškoma, kas yra geriau ir vertingiau, tai naujoviški dalykai traukia, nors ir nebūtų vertesni už senoviškus. Daug lemia paplitusi nuomonė, kad negera yra atsilikti nuo savo laiko, jo dvasios ir naujovės. Priešingu atveju gali būti apšauktas sukerpėjusios dvasios žmogumi, atsilikėliu, neišmanėliu. Tai pasakoma kartais su pašaipa, kad labiau pažemintų ir įskaudintų, kaip senutės skrybėlė, užmaukšlinta paaugėlei dukraitei. Mergaitė jau nusivokia, kad tokių skrybelaičių nedėvima — jos nemodernios. Tiko senutės amžiuje, o dabar paseno. Senoviškas daiktas, dar tebevartojamas, žmogų tartum pažemina, o naujoviškas iškelia. Ar tai nėra tik mados dalykas?

Abstrakti Madona. Dail. Gene Tarpey

Mada ir modernybė iš tikrųjų turi tam tikrą ryšį. Madingos gali būti ne tiktai skrybelaitės, trumpos kelnaitės, suraukti ar išpūsti sijonai, plaukų šukuosena, bet ir pažiūros, ideologijos, reformos, revoliucijos, dailioji kūryba ir k. Viena ir kita tam tikru laiku išplinta kaip mada.

Skirtumas yra tas, kad mados pasirodo ir dingsta sezonais, keičiasi, labai greitai, o naujoviška mintis gimsta pamažu ir tveria ilgesnį laiką. Tačiau bendra yra tai, kad ir mados ir naujoviški judėjimai prasiskleidžia į žmonių mases įtaigos keliu. Tuo būdu plinta mėgdžiojimai, įvairios mados ir naujos idėjos — geros ir piktos. Naujas judėjimas kai kada įsisiūbuoja kaip banga ir plukdo visus, sunkiai besispiriant net tiem, kurie norėtų papūsti prieš modernų vėją. "Ak, tie seniai! — šūktelėjama užuojautos žodžiu. —Jie atsilikę nuo laiko dvasios".

Tokie šūksniai dažniausiai pasigirsta iš jaunų lupų. Jaunimas visada nori būti modernus. Galima sakyti, visais laikais jaunieji aukštai kelia ir neša modernumo vėliavą, kol ji nulinksta su žilstančiu plauku. Vėliavos kotas imamas į rankas naujos kartos. Kaip tai paaiškinti?

*

JAUNIMAS savo prigimtyje turi pagrindą tam reiškiniui suprasti. "Jaunatvė, anot St. Šalkauskio, yra visų žmogaus jėgų pražydėjimas". Kūnas pražysta grožiu ir jėga, dvasia suklesti naujom mintim ir svajonėm. Pajautimas savo jėgos stiprumo ir dvasios veržlumo, noras reikštis visai savarankiškai, siekimas realizuoti savo svajones, žengti paakiui, kilti ir kurti — visa tai jaunąją kartą daro labai imlią įvairiom naujovėm.

Tai sveikas ir protingas žmogiškos prigimties linkimas. Jis verčia eiti pažangos keliu. Kultūros pažangai daug yra davę visai dar jauni žmonės — poetai ir filosofai, kūrėjai ir išradėjai, kovotojai ir revoliucininkai. Savo metu jų modernumas, kaip pažangos veiksnys, nebuvo peiktinas, Kai kada tai patiriama tiktai vėliau, kai apsiprantama su modernybe ir jau nebelaikoma nauju dalyku. Žmonijos nuolatinis siekimas pažangos atveria pirmąsias duris įvairiom naujovėm.

Antrąsias duris pradaro žmogaus dvasios nepasitenkinimas tuo, ką ji turi. Nėra žemėje gėrybės, kuri mus visiškai patenkintų. "Jei būtų toks daiktas, — sako prancūzas Ernestas Hello, kurio raštus vertė St. Šalkausskis dar būdamas jaunas studentas, — jei būtų toks daiktas, tik dėl kurio būtų verta kažin kur keliauti mūsų kelionė baigtųsi dar žemėje". Bet mes keliaujame iki mirties, vilkdami su savim it sunkią naštą — nieku neapraminamą troškimą

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

KRISTAUS GIMIMO šventėje sveikindami viso pasaulio ateitininkus, linkime, kad ši skaidri šventė būtų visiem tikrojo džiaugsmo ir dar didesnio pasiryžimo akstinas vis uoliau siekti visa atnaujinti Kristuje.

ATEITININKŲ FEDERACIJOS VALDYBA

kažko vis naujo, kažko vis kito, kažko nepasiekiamo.

Tokia jau mūsų prigimtis, kad ji be atlydos stieptųsi į tai, kas vis atrodo geriau ir tobuliau, ir vis liktų besaikė. Toji gėrybė, kuri galėtų mus patenkinti, jokiu žmoniškuoju saiku ir vyzdžiu neapimama. Tai aukščiausioji Tobulybė, mūsų gyvenimo galutinis taškas. Bet kol jį prieiname arba visai iš akių pametame, vis ieškome ir ieškome naujų dalykų ir idėjų.

Taigi naujovė, kuri mums prisistato kaip pažangos veiksnys ir tobulumo siekimas, netiktai nėra atmestina, bet dargi neišvengiama, Reikalinga jinai tam, kad žmonės neapsamanotų besilaikydami sudūlijusios senovės. Kur senovės laikomasi įsikibus, griežtai ir ilgai, ten kultūrinė pažanga nesivysto. Gali sustoti ir aukštesniame kultūros laipte, ant jo sustingus, kaip atsitiko viduriniais amžiais bizantizmui. Juo vadiname kultūrinį surambėjimą. Rusijoje ilgus amžius tokiu negydomu rumbu buvo "starina" — neliestina ir nekeistina senovė. Naujos idėjos ir reformos atėjo radikaliu ir kruvinu keliu.

Senuose varžuose perdaug užsklęstas gyvenimas ilgainiui prasilaužia iš savo užtvarų, tartum patvenkta upė, kuri išsilieja sūkuringu ir drumzlinu vandeniu, nuplaudama žmones su galvom ir trobom. Vadiname tai revoliucija. Bet kiekviena revoliucija yra naujovės siekimas kraštutinėm priemonėm. Ar tai nerodo, kad naujybė slepia savyje ir jėgą griauti, ne vien statyti? Toks pavojus yra, ir jį reikia turėti galvoje, kada stojame prieš klausimą, kas tikrai yra modernu.

NAUJOVIŠKI daiktai ir idėjos, kaip matėme, prisistato mums kaip geresni už tuos, kuriuos turėjome ar tebeturime. Jie prašneka gyvenamojo laiko dvasia. Jie dedasi geriau atitinką žmonių interesus.

Kiek tai sijasi su technikos gaminiais, vadinamąja medžiagine kultūra, galime tam patikėti ir pasitikrinti. Elektros šviesa yra geresnė už žvakės, ir atominė energija gali būti pranašesnė už kitus jėgos šaltinius. Žmonių išradingumas techninės kultūros srityje pasiekia vis didesnių laimėjimų. Būtų neprotinga jų atsisakyti ir grįžti į akmeninių kirvukų gadynę.

Tačiau medžiaginė kultūra, kuri mus patogiau įtaiso gamtos lopšyje, dar neapima visos pažangos. Kas technikos pažangą laiko "žmogaus gyvenimo viršūne", didžiai klysta. Tokios klaidos laikės kaukazietis Juozapas Stalinas. Tos pačios riktos, kaip kandžių, suvarpyta yra materialistinė pasaulėžiūra, nes yra dar dvasios pasaulis, grynos minties, kuri stumia pirmyn tą pačią technikos pažangą.

Dvasinės kultūros srityje jau negalima drąsiai teigti, jog yra tai geriau, kas nauja, modernu, negu tai, kas sena, konservatyvu. Naujybės dangalu gali būti užklota tiesa, gėris ir grožis — tos amžinos vertybės, kurios niekada nesensta ir nepriklauso nuo jų išreiškimo naujoviškos formos. Ji gali, rasi, tik aiškiau išreikšti, naujoje šviesoje pristatyti, bet neturi iškreipti į netiesą, piktybę ar kokią biauratą. O tokia iškraipa pasitaiko visais laikais. Ji paprastai velkasi pačiu madniausiu, naujoviškiausiu pavidalu. Mūsų laikais skelbiasi, kaip naujausias mokslo žodis (pav. medžiagos dvasišku-

J. ŠOLIŪNAS

ŽENKLAI

Kiek daugel žemėje kelių,
Ir visi jie nepažymėti.
Kiek daugel danguje žvaigždžių,
O visos vardais pavadintos.

Kiek daugel žemėje keleivių,
Ir visi kelio tebejieško.
Kiek daugel jūros vandenų —
Amžinai mūs krantus jie plaka ...

Ir ašen žemišku keliu
Diena dienon tebeeinu
Ir jieškau man kelio pažymėto —
Bijau, kad jūros jo nebeužlietų ...

Kiek daugel žemėje kelių,
Kiek daugel čia visur ženklų ...

Ar esu ženklas iš ženklų
Ir liudiju plačiųjų vandenų,
Beplakančių krantus, aš prasmę?
Ar esu žvaigždė iš žvaigždžių,
Niekados vardu dar nepavadinta?

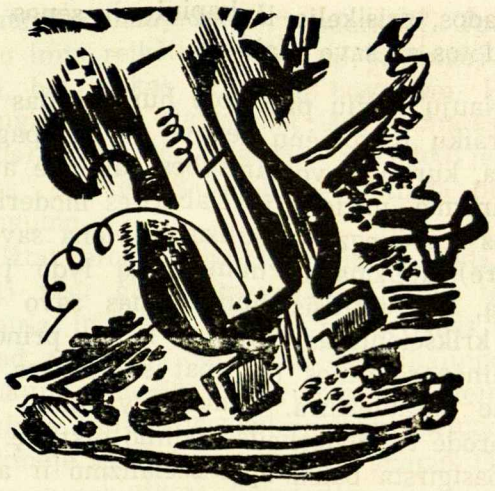

TAVO AKYS

Tavo akys — aušros šauklys dienos atėjimui,
Tavo akys — gaisras betirpstančios dienos dugne,
Tavo akys — švelnaus šaltinio šaknys,
Tavo akys — lietaus liūčių prislopintas jūros ošimas.

Tavo akys — nugąsdinto ėriuko šauksmas,
Tavo akys — nebojančios gegulės skausmas,
Tavo akys — rytojaus kelio nežinojimas,
Tavo akys — mano kančios ažgimimas,
Tavo akys — paklydusi strėlė danguje,
Tavo akys — Šventosios Magdalenos atgaila.

---

mas), įstatymų legalizuota moralė (skyrybos,) grynos dailės kūrinys (meistriškai išreiksta šlykštybė). Devynioliktojo amžiaus pabaigoje atsitiko ir taip, kad modernišku savo galvojimu kai kurie teologai iškraipstė krikščioniškos doktrinos tiesas. Tasai religinis modernizmas, kaip "erezijų samplaka", buvo pasmerktas šv. Pijaus X enciklikomis "Pascendi" ir "Syllabus".

Nėra pagrindo ko nors laikyti geru bei vertingu dalyku tik dėlto, kad yra naujoviškas. Nauja nevisada yra vertinga. Naujumu kartais klostomas idėjinis skurdas. Dailioje literatūroje galima prirankioti eilėraščių, tariamai moderniškai sukurtų, tačiau ne tiktai be idėjos, bet ir be išraiškos grožio; tai imantrus, beprasmis žodžių raizginys. Tas pats su kai kuriais vadinamais moderninio bei abstraktinio meno paveikslais, kuriuose nieko kito nerandi, kai tik liudijimą sėklios, nekūrybingos, drumsčios dvasios — mūsų moderniųjų laikų vieną reikšmingą žymę.

Taigi, kiek naujovė yra gera, kaip pažangos veiksnys bei tobulumo akstinas, tiek ji gali būti žalinga, kaip nekintamų vertybių jaukinys ir jų neigimas. Užuot pažangos, turime atžangą: brandžios idėjos pakeičiamos tuščiom frazėm; tiesa aptemdoma klaidom.

*

TAMSYBĖ visada ieško savo šviesos naujovėje. Tai nebūtinai turi būti moderni elektros šviesa. Gali būti iš palėpės ištraukta žibalinė lempa. Susirasta, nudulkinta ir įžiebta, kad vėl masintų mašalus, kurie į šviesą skrieja, ir sparnus nudega. Žmonės, kurie vieną kartą jau nusvilo, patyrę pikta, tokiu masalu negali būti sugundyti. O naujybė turi traukti. Kada ji iškiša seną dalyką kaip naują, jis turi būti jau primirštas ar nauju pavidalu apvilktas, kaip senas rūbas naujo sukirpimo. Tuo būdu atgims-

ta mados, prisikelia iš kapinių ir senos idėjos, palaidotos su savo klaidom.

Naujų amžių pradžioje humanizmas atgimdė graikų ir romėnų senovę su jos pagoniška dvasia, kuri iš savo tamsybės pagimdė ateistinį humanizmą, modernųjį. Dabarties moderni filosofijos srovė egzistencializmas, viena savo šaka (Sartre) ateizmą ir humanizmą lydo į vieną daiktą, kai tikrasis humanizmas savo esmėje yra krikščioniškas. Nauju laiku prinokusios socialinės reformos taip pat sutapdytos su ateistine pasaulėžiūra. Skaudi gyvenimo praktika parodė to modernaus lipdinio piktybę. Dabar jau pasigirsta balsų apie socializmo ir ateizmo skyrybas. Gimsta jau kitokia socialistinė naujovė, nuosaikesnė. Keičiasi laikai ir žmonės, it sezoninės mados.

Modernybė ir mados dažnai atsiranda iš kontrasto. Kas buvo ilga, daroma trumpa; kas buvo visuotinai teigiama, pradedama kone visuotinai neigti. Absoliutinis valdymas monarchijoje pakinta, galima sakyti, į absoliutinę anarchiją demokratijoje, o iš tos naujovės išsiraito absoliutinė diktatūra. Nudailintas portretas ir fotografija susilaukia savo priešybės: dėmių ir ruožų, kuriais viazduojama kažkokia neaiški būtybė — nei žmogus nei žvėris. Žmonių masė, susigrūdusi miestuose ir sugrūsta kolchozuose, atskirą žmogų ima slėgti. Iš tos kolektyvinės slėgties vaduojamasi siekimu kito kraštutinimo — asmenybės kulto, seno, tik naujais argumentais suramstyto. Priespauda, persekiojimas ir laisvės gniužymas sukėlė pasipriešinimą — rezistenciją, paplitusią praėjusiame kare naujais šūkiais ir metodais, bet tiek pat seną, kiek seniai žmonės kovoja dėl laisvės. "Nieko naujo pasauly" — seniai yra įspėjęs Šv. Raštas (Ecc. I.10).

Naujos kartos tiktai naujai išgyvena praeitį arba aptinka tai, ko dar nežinojo, bet kas jau buvo amžių glūdumose. Tokia branduolinė energija tik dabarties laikais yra aptikta, bet ne šiandien atsiradusi. Milijardai įsimylėjusių per amžių amžius dūsavo mėnesienoje, bet tik mūsų laikais gali būti pažintas nugręžtas mėnulio šonas, kuris sužadėtinių niekada nematė ir nemato. Bet jis buvo ir jis yra. "Kas galėtų sakyti: Štai čia visai naujas dalykas, jeigu jis sekė su amžiais, kurie prieš mus praėjo"(Ecc. 1,10). Apie naujus dalykus kalbame sąlygotai, kaip apie naujai aptiktas tiesas arba naujovišką jų išaiškinimą. Modernybė mus traukia tuo savo naujumu, bet tai dar nereiškia, kad ji kiekvienu savo naujumu daugiau priartina mus tiesai, negu senybė. Kas yra sena, nėra dar mestina kaip klaidinga, nes apsisukus gali tekti lenktis ir pakelti.

Ši tiesa paisytina ir dviejų kartų sandūroje: senos — konservatyvios ir naujos — moderniškos. Senoji karta gina, kas buvo; naujoji karta vykdo, ko dar nebuvo. Abi kartas tai veda į konfliktą, iš kurio gema dabarties dinamika. Bet ji normali būva tik tada, kai ieškoma sutarimo, išlyginimo — laimingo vidurio. Tai nėra vidurys tarp tiesos ir netiesos, gero ir pikto. Tarp dviejų dalykų, kurie iš esmės vienas antram prieštarauja, vidurio nėra ir negali būti. Tačiau yra gyvenime kraštutinybių, tarp kurių galima ir reikia rasti deramą vidurį. Ji reikalinga ir tam, kad skirtume, kas tikrai yra

J. SAKALAS, VOKIETIJA

LIETUVIŲ

Kiekvieno leidėjo ar redaktoriaus noras savo laikraščiui turėti kuo daugiausia skaitytojų, jų dėmesį kreipti į save, būti jiems kelrodžiu, ateities pranašu, kuo plačiausiai atsiliepti į visus jų klausimus.

Ypatingai svarbūs jaunimui skiriamo laikraščio uždaviniai. Jis turi plėsti jo akiratį, nušviesti gyvenimo kelius, pateikti, kas jaunimui įdomu, naudinga, jį vilioja bei žavi.

Norėdamas jaunimą pažinti, turi jį stebėti iš arti. Net paties jaunimo laikraščiui siunčiami rašiniai vargiai gali atskleisti jo tikruosius troškimus, interesus, nes žmogui pačiam dažnai gan sunku savo išsakyti. Reikia nemaža pastangų, kol įžvelgsi į žmogų ir jame rasi net jo paties vos juntamas jėgas.

Būti savo skaitytojų stebėtoju vienam redaktoriui jokiu būdu neįmanoma. Tam reikalui būtina talkininkų, kurie kruopščių tyrinėjimų, anketų priemonėmis aiškintų jaunimo polinkius, troškimus bei lūkesčius, dėl kurių tektų pasisakyti.

Taip pat kiekviena organizacija, kuri remiasi jaunimu, turi savo apimtyje sudaryti skyrius jaunimo reikalais rūpintis, neišskiriant nė pačių giliausių jo dvasios reikalų. Vyresniesiems negali nerūpėti, kas jaunimo laukia ateityje, kokios jo ateities galimybės ir kokia pagalba jam

modernu ir kas tik skelbiama moderniu dalyku. Aukščiau nurodyti pavyzdžiai turėtų patvirtinti tokio saikingo vidurio reikalingumą.

*

SAIKAS senoje lotynų kalboje reiškiamas žodžiu "modus". Ligi šių dienų tebėra išlikęs ir virtęs pamokymu romėnų poeto Horacijaus posakis: "Est modus in rebus." Tebūnie saikas visuose dalykuose! Protingas saikingumas laikomas dorybe. Kol romėnai tokio nusistatymo laikėsi, jie pasižymėjo susitvardymu ir stiprumu. Jie užkariavo pasaulį. Romėnų moralei pašlijus ir dėl to žlugus jų galingai imperijai, o kartu pakitus dailiajai klasikinei lotynų kalbai, atsirado naujadaras "modernus". Tuo naujadaru imta reikšti ne vien tai, kas naujai atsiranda, bet ir kas priešinga buvusiam. Pabrėžtas sugretinimo matas, bet išnyko matas saiko (modus), nors jo atspindis yra žodyje "modernus". Modernybė dažnai pristinga protingo saikingumo.

Užtat protinga yra to saiko paisyti. Nesigriebti visu glėbiu naujybės tik dėl to, kad tai nauja, ir nesmerkti taip pat senybės tik dėl to, kad tai sena. Senos idėjos reikalingos tiktai naujų metodų ir priemonių. Ateitininkų uždavinys naujais ir moderniškais metodais laiko tekmėje vykdyti tai, kas yra anapus laiko — amžina ir nekintama, "nemodernu."

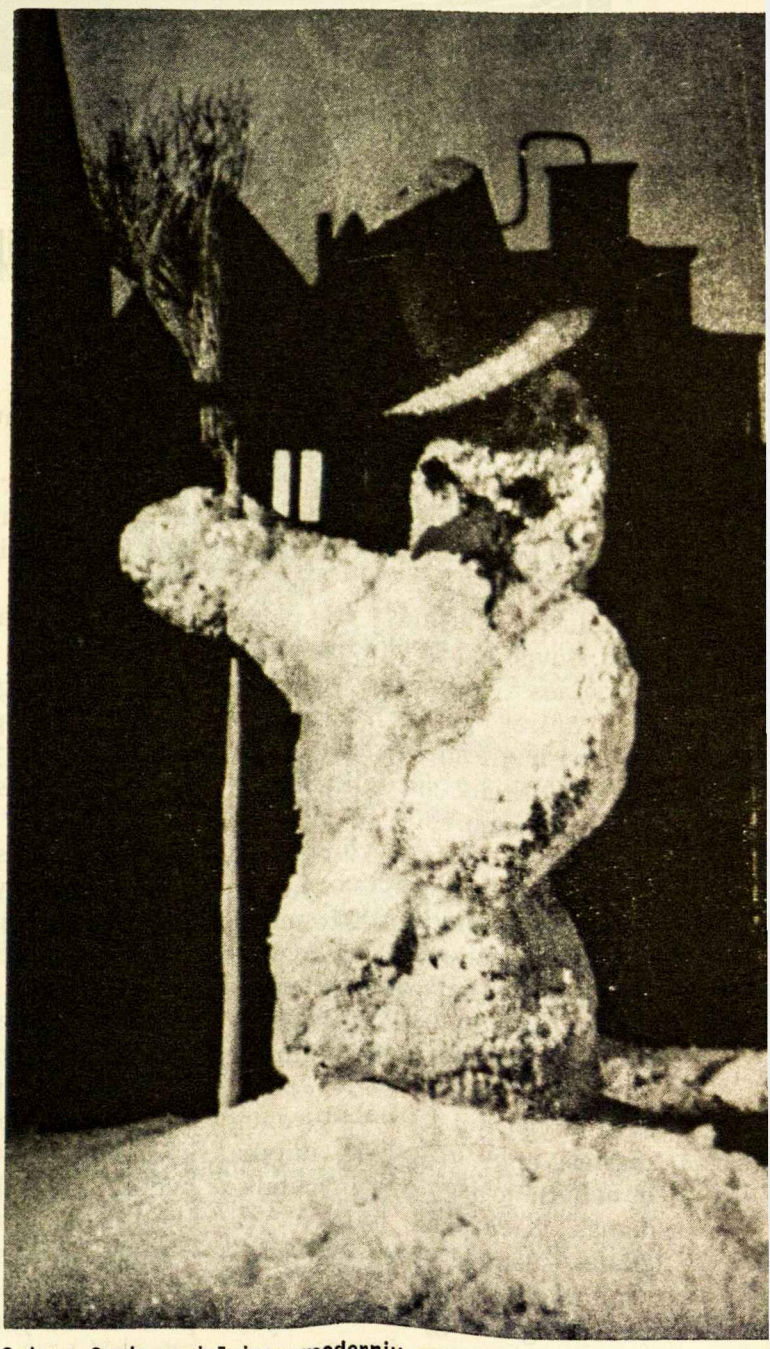

Sniego Senis susirūpinęs moderniu menu ir spauda

JAUNIMAS IR JO SPAUDA

reikalinga. Visi tie reikalai bei klausimai turi atsispindėti ir jaunimui skiriamoje spaudoje.

Spauda turi gvildenti jaunimo galimų specialybių, profesijų klausimus. Juk kiekvienas jaunuolis lietuvis turi įgyti specialybę.

Toliau, jaunimui būdinga žavėtis didžiaisiais žmonijos idealais, krikščionybės įprasmintu žmoniškumu. Jaunimas turi būti pasiryžęs saugoti savo tėvų palikimą, branginti lietuvių kalbą ir papročius, būti tvirtų principų žmogus, ryžtingas kovotojas, ginti tiesą ir gėrį, kilnus savo asmeniškam gyvenine. Žodžiu, lietuvis jaunuolis turi būti toks žmogus, kuris skleistų savo aplinkai idealų šviesą.

Lietuvis jaunuolis bus savo idealų augštumoj tik sutelkęs visas savo dvasios ir kūno jėgas, išvystęs savo pilnutinį pajėgumą. Vystyti savo pajėgumą yra vienas svarbiųjų šių dienų lietuvių jaunimo uždavinių. Jo galimybėm išsiaiškinti yra visa specialybė. Sveikintina, kad ją rinktųsi kuo daugiausia lietuvių gydytojų, psichologų, pedagogų plačiausia prasme, spaudos žmonių.

Lietuvių jaunimo laukia daug kilnių uždavinių. Tegu tik juos renkasi ir ima pilnu glėbiu. Tokiu atveju jaunimas užtikrins ir visai tautai garbingą ateitį. Šiame žygyje ištikima jaunimo talkininke bus jo spauda, ir jai tenka palinkėti sekmės vykdant savo kilnius jaunimo švietėjos, skatintojos, jo idealų ryškintojos uždavinius.

V. Petravičius — Našlaitė (lino raižinys)

PALAIDA BALA MALŪNO NESUKA

ALFA SUŠINSKAS

—Palaida bala malūno ratų nesuka, — yra prasmingas ir pamokąs lietuvių priežodis. Jis nusako, kad tik užtvenktas, sukoncentruotas ir tekąs vanduo turi jėgą, kuri suka ir didžiausias mašinas. Gi palaidas, stovįs balos vanduo neturi jokios varomosios jėgos.

Iš antros pusės, šis priežodis turi ir gilesnę, dvasinę prasmę: jis iškelia susitelkimo galią ir reikšmę.

Žmogus nieko kūrybingo nepasiekia be susikaupimo, be gilaus apmąstymo. Argi muzikas kompozitorius sukomponuotų melodijas, jei jis nesugebėtų ties jomis susitelkti ir savo kūrybinėje gelmėje jų išgyventi? Argi rašytojas parašytų knygą, jei jis nebūtų daug mąstęs apie rašomąjį dalyką ir nebūtų jo išgyvenęs susitelkdamas. Kiekviena kūryba yra gilaus susimąstymo bei išgyvenimo vaisius.

Žmogaus gyvenimas yra nuostabus menas; žmogaus gyvenimas yra augščiausia kūryba. Betgi per savo gyvenimą, ilgesnį ar ir trumpesnį, žmogus tik tiek tenuveikia, kiek jis įgali susitelkti.

Palaimintos yra tos mūsų gyvenimo valandas kuriose mes sugebame būti savo minčių vadovais, sugebame planuoti, vertinti mąstyti... Įvairios kasdieninės gyvenimo smulkmenos, įvairūs reikalai reikalėliai dažnai verčia žmogų išsiblaškyti, išstumia jį iš dvasinės pusiausvyros, verčia plaukioti gyvenimo paviršiumi ir kliudo toli įžvelgti bei giliai mąstyti... Dėl to pats žmogus turi stengtis save kietai kontroliuoti ir turi pasidaryti savo galvojimo valdovu. Šis darbas lengvai nesiduoda: čia tenka nuolat prisiversti ir nuolat budėti; čia reikia susidaryti susitelkimo įprotį.

Sugebantį susitelkti galima greitai pažinti net iš trumpo pokalbio su juo. Tokio žmogaus mintys būna reiškiamos aiškiai, nuosekliai ir įdomiai. Jo kalba esti tiesi, nešokinėja į šalis ir vienu kartu tepaliečia tik vieną dalyką, o ne įvairius ir skirtingus dalykus — ji yra koncentruota. Šitoks žmogus sava kalba tuojau sudomina ir net patraukia klausytoją, ir jis nėra kitiems nuobodus: jam kalbant, klausytojo neima žiovulys. Šia proga tiktų įdomi smulkmena iš proto ligonių psichologijos. Iš ko yra pažįstamas toks ligonis? Iš daugelio reiškinių, bet taip pat ir iš to, kad jo reiškiamos mintys esti palaidos, be sąryšio tarp savęs. Šitaip būna dėl to, kad proto ligonis negali nuosekliai galvoti.

Priemonių bei būdų, padedančių įprasti susikaupti, yra daug ir įvairių. Ypač religinis ir, iš viso, dvasinis gyvenimas yra ypatinga susikaupimo mokykla. Paimkime tik maldą ir maldingą gyvenimą. Besimeldžiantysis turi konkretų taikinį — Dievą. Besimelsdamas jis įpranta sukoncentruoti visas dvasines jėgas į savo Viešpatį Leidėją, ir dėl to šis jo maldos santykis su Viešpačiu pasidaro gili bei stipri dvasinė koncentracija. Ir šitaip būna nuolat, nes tikintysis stengiasi nepraleisti nė vienos dienos be vienokios ar kitokios maldos. Iš viso, kiekviena nuoširdi religinė praktika bei proga yra ypatinga susitelkimo įkvėpėja ir mokytoja.

Kiekvienas iš mūsų šiame pasaulyje esame kam nors skirti. Šios savo paskirties tinkamai neatliksime, jei susitelkti nesugebėsime. Žmonės be susitelkimo galios esti panašūs į silpnas liepsneles vėjuje, kuris jas greitai užpučia, ir aplinkui lieka tamsu... Tokie žmonės nesugeba šviesti nei sau, nei kitiems.

Palaida bala malūno ratų nesuka, o žmogus be susitelkimo galios jokio rimto ir kūrybingo darbo neatlieka.

DALIA NOREIKAITĖ

Žvilgteliu į laikrodį, kad jį kur bala! Už penkiolikos minučių turiu būti darbe. Bandau viską iš karto daryti, o kai skubi, tai lyg tyčia viskas pinasi, net ir šukos per plaukus neslysta.

Išbėgu į darbą. Vis tebedirbu ligoninėje Ha, ir nepavėlavau, kartu su laikrodžio paskutiniu tik — tak atsiradau.

Šiandien vedėja paprašė, kad dirbčiau svečių priėmimo biure — informacijos departamente. Laikas greitai lekia, jau tuoj dvi valandos kaip triusiu ramiame kampelyje, net žiovolys apstojo.

Kas čia dabar per triukšmas? tartum plieno kamuolys atrieda... žmonių grupė? Du jauni vyrukai, policininkas, senyvo amžiaus moteris ir vyras. Iš jos lūpų skverbiasi tik vienas žodis: "mizerija, Mizerija, MIZERIJA!!."

Juos atvedusi slaugė-vienuolė, man sušnibžda — "Vaistų ir degtinės!" Nežinodama, kas dedasi, pusiau priblokšta, atnešiau vaistus ir duodu senutei. Ji tuoj praryja. Prieinu su degtine prie senuko, o jis lyg lavonas sėdi, panėręs žvilgsnį tuštumon. Slaugė paėmė iš rankų stikliuką ir, užvertus senelio galbą, supylė į gerklę. Paprašius, kad nepaleisčiau juos iš savo akių, išėjo. Policininkas ir tie kiti du vyrai irgi pranyko.

Likau viena su jais ir su man nežinomu jų skausmu. Mane svaigino troškimas jiems palengvinti, padėti, paguosti, bet kaip, ką daryt, ką sakyt?

Pakėlus akis nuo savo rašomojo stalo, pasižiūrėjau į juos ir nusprendžiau, kad labai skurdžiai gyvena. Jis nudėvėtom mėlynom darbo kelnėm, žaliais marškoniais marškiniais, juoda liemene su tokia didele kišene kairėj. Iš jos kabojo aprūdijus grandinėlė, prie jos galo — laikrodis, į kurį retkarčiais nesąmoningai žvilgtelėdavo. Juodas švarkas, pilkas nuo lietaus, saulės ir dulkių. Jis sudribęs sėdėjo, sukryžiavęs ant stalo suskilusias nuo darbo juodas rankas, padėjęs ant jų baltą galvą.

Netoliese jo likimo draugė. Ant kojų sandaliai, storos skylėtos kojinės. Kūna dengė apišvarė suknelė ir apibrizgusiais rankogaliais megstinis. Plaukus gaubė pilkai gelsva skarelė. Jos krūtinė vis kilnojosi, kartojant gilus dūsavimus, Viešpaties vardą ir savęs keikimą. Visko nesupratau, nes ji kalbėjo itališku dialektu. Rodos, jai lengviau buvo skausmą žodžiais pavertus.

Išdrįsau paklaust, kas atsitiko.

Senukas pašoko, išgirdęs mano balsą, ir beviltiškai pasižiūrėjo. Jam atrodė, kad visas pasaulis žino apie jo nelaimę.

—Ar nežinot, kas atsitiko?

—Nežinau.

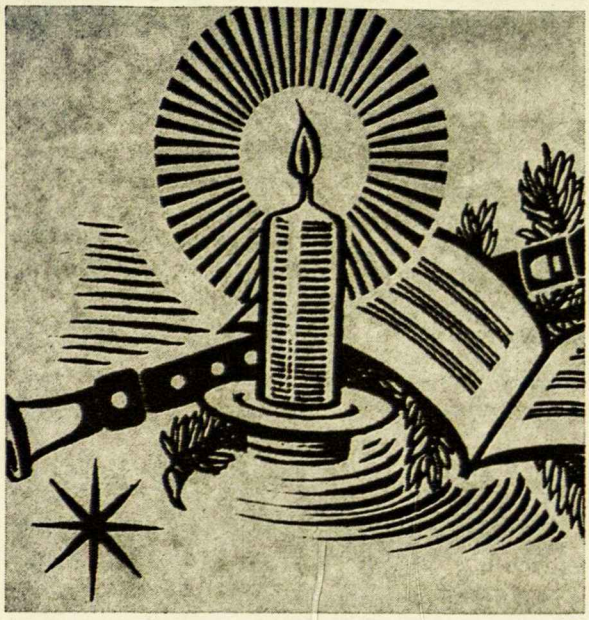

Tyro Kalėdų džiaugsmo ir laimingų Naujųjų Metų linki visiems ateitininkams visame pasaulyje

STUDENTŲ ATEITININKŲ SĄJUNGA

☆

Kristaus Gimimo šventėje sveikiname moksleivius ateitininkus, jų dvasios vadus, valdybas, globėjus, bičiulius-rėmėjus, tėvelius, garbės narius ir mecenatus, studentus, sendraugius, Ateitininkų Federacijos Valdybą, Ateities redakciją ir administraciją, linkėdami tikrojo ir didžiojo Kalėdų džiaugsmo, Naujųjų Metų proga linkime visiems reikšmingai praleisti jubilėjinius ateitininkų metus!

MOKSLEIVIŲ ATEITININKŲ CENTRO VALDYBA

Jis prisitraukė palengva prie manęs kėdę ir pradėjo lyg garsiai su savim kalbėti.

—Prieš dvidešimt penkerius metus atvažiavau į Ameriką, Italijoje palikau žmoną su dukrele, juodvi ten pasilikę nepaprastai skurdo, žmona dirbo už kelius skatikus, pati neprivalgius buvo, kad mergytę sveiką užaugintų. Praėjo du ilgi metai, užsidirbau tiek pinigų, kad galėjau jas čia atsigabenti.

Abu sunkiai, sunkiai dirbome, auginome savo vienturtę dukrelę, išleidome ją į augštus mokslus. Įsimylėjo ji ir ištekėjo. Priešinomės tom vestuvėm, sakėm, kad palauktų, nesiskubintų, bet ji manė, kad daugiau žino, ah, ir apsivedė. Vos tik trečią dieną po vestuvių prasidėjo barniai, ir taip visą gyvenimą. Atbėgdavo ji pas mus kada nebeištverdama. Ne kartą jam sakė: jei neliaus gėręs pabėgs. Ale jis prisiekdavo švenčių švenčiausiai, kad jau daugiau nei lašo; ant rytojaus vėl tas pats. Jai kantrybė išsisėmė, išbėgo iš namų."

—Jėzus, Marija... kiek mizerijos! Šventas dangau... —vis įsiterpdavo senutė su aimanomis ir dūsavimais.

— Tada, — pasakojo toliau senukas, — nors jisai nedavė skyrybų, ji užvedė bylą. Prieš metus bylą ji laimėjo. Jam pasakė teisėjas, kad susirastų kitus namus.

—Ar turėjo juodu vaikų? — paklausiau.

—Taip, vieną berniuką. Kaip tik jis šį rytą čia buvo. Jūs jį matėte. Kurį laiką jie abu su motina pas mus gyveno. Neseniai susirado butą, pasisamdė sunkvežimį ir šį rytą ji nuvažiavo į savo buvusio vyro namus pasiimti baldų, kuriuos teismas jai priskyrė.

Vis sakiau aš jai, kad nevažiuotų viena, bet ji atsakydavo, kad vyro nebijo. Šį rytą irgi norėjome kartu su ja važiuoti. Ji nesutiko. Bet neiškentę truputį vėliau viestiek iš paskos nuvažiavome. Prie namų radome būrį žmonių ir policiją.

—Šventas Dangau, išgelbėk mano dukrelę, — vis meldėsi senutė.

—Prasiveržėme pro masę, —pasakojo jis toliau, — ir radome dukrą, savo vienintelę dukrelę gulinčią kraujuose. Šalia — negyvas žmogžudys — jos vyras.

Po šių žodžių įėjo daktaras į raštinę. Abu puolė jam po kojų.

— Išgelbėkit ją, daktare! Išgelbėkit !— pro ašaras suklupę maldavo.

—Aš prižadu viską daryti, ką tik pajėgsiu. Netrukus vešime ją į operacinę. Reikės kulką išimti. Daug kraujo prarasta, jį irgi reikės atpildyti. Prieš išvežant į operacinę, galėsite ją pamatyti, — kalbėjo daktaras, šios ligoninės geriausias chirurgas, ir kreipės į mane:

—Kada paskambinsiu, užvesk juos į trečią augštą, kambarys 327.

—Išgelbėkit ją, išgelbėkit! —jiedu šaukė kartu.

Apraminau juos, šiek tiek papasakodama apie to daktaro pajėgumą ir užtikrindama, kad pagidys. Pati, sukandus dantis, iš visos gilumos stengiausi neabėjoti savo žodžiais.

Skambtelėjo telefonas:

—Būk gera, atvesk juos, — paprašė daktaras.

Lėtu žingsniu visi trys priėjome prie lifto. Jie slinko susilenkę, lyg nešini sunkiausią krovinį.

Išlipus trečiame augšte, koridoriuje susi-

Žiema Žemaitijoje

tikome slauges, vežant dukrą į operacinę. Senukas apsikabino jos kojas, nepajėgdamas žodžio ištarti. Motina bučiavo jos kaktą skruostus kaip tik motinos gali...

—Piccolina mia, mano mažoji...

Slaugės švelniai atitraukė tėvus nuo dukters, stumtelėjo platformą ir pranyko.

Aš įbėgau į palatą ir, pamačiau, kad jos lova kraujuje mirksta, pagriebiau antklodę nuo kitos lovos ir užmečiau, lyg nujausdama, kad tėvai gali įeiti. Tuoj įpuolė senutė:

— Tai čia, tai čia ji gulėjo!

— Taip. Ją ir po operacijos čia grąžins. Einame dabar į apačia, gausime jums mašiną, parvažiuosite namo. Galėsite apsitvarkyti, o po operacijos jums paskambinsiu. Galėsite vėl atvykti.

Jie nieko neatsakė. Jiems buvo vistiek ką darai. Įsodinau į mašiną, prižadėdama paskambinti, kai tik ką nors sužinosiu.

Praėjo valanda, dvi, dvi su pusė, trys. Iš operacinės nieko negirdėti. Užvažiavau pati į viršų. Slaugės pro langelį davė suprasti, kad operacija tebevyksta.

Grįžus į apacią ir iš lifto išlipus, sutikau senukus. Sako, apsiprausė, persirengė ir atvažiavo. Negalėjo namuose išbūti. Čia vis arčiau jos. Nuvedžiau juos į laukiamąjį kambarį. Pati užsidėjau paltą ir įšėjau namo.

Grįžus ilgai dienos įspūdžiai sekiojo. Vis nerimas savo tinklu vyniojo. Kažin, ar dar ji tebealsuoja? Neiškentus paskambinau į ligoninę. Pasakė, kad guli palatoje. Atgijau, išsinarpliojus iš nerimo mazgų. Atsidusau, pagalvojus apie šios laimingos nelaimės skeveldrą.

T. Valius — Vytauto Mačernio sodybos eskizas

VYTAUTAS MAČERNIS

ŽMOGUS IR POETAS

TERESĖ IVAŠKAITĖ

(tąsa iš praeito nr.)

Nepajėgęs savęs išsakyti, ir vistiek neradęs nusiraminimo, poetas visiškai nusimina, pasiduoda:

Bet aš jau pavargau ir mano nuotaika nunupuolė,
Many taip viskas greitai miršta, kinta, bėga
Gražiai palaidot praeitį ne mano jėgai;..
Ir apsodint kapus poezijos neužmirštuolėm
Aš nebemoku, nebespėju, negaliu...
Ir man dažnai taip neramu, taip neramu.
(I Sonetas)

Liūdesys, melancholija, kova ir gilūs pergyvenimai-būdingi Mačernio poezijos bruožai. Tai nenuostabu, atsižvelgiant į laiką, kada Mačernis sukūrė didesnę dalį savo poezijos. Tai laikotarpis tarp 1939-44 m., kada Lietuva buvo okupantų rankose. Tokie liūdni bruožai tada pasireiškė ir kitų Mačernio kartos poetų kūryboje (Bradūnas, Nyka-Niliūnas, Nagys).

Mačernis savo liūdesiui ir blaškymui išlieti griebiais nakties, tamsos, šešėlių vėjo ir kitų panašių simbolių. Jam "už lango blaškos klajoklis vėjas" (Įžanga), jam "klaikus vidurnaktis", tyla jam "kaip kančios pribrendęs lašas" ir nors "naktis rami ir dieviškai skaisti", Mačerniui "baisiai daužosi širdis" (Pirmoj vizija).

Kai liūdesys visiškai užgula širdį, viskas praranda prasmę ir mirtis atrodo kaip vienintelis išsivadavimas:

Tiesos neradę niekur, liūdnos ir pavargę akys
Piktai sužiūro į nakties gelmes.
Tai visos mūsų dienos, lyg šviesos liepsnon įskridusios plaštakės,
Vien nežinią ir mirtį tesuras.
Jei taip, tegul sau blėsta pamažu jautrus linksmumas,
Tebūna dienos ir svajonės skausmo surasurakintos,
Nušvietusi erdves juoda anglim į žemę krinta...
(Šeštoji vizija)

Net ir pačiame linksmiausiame savo eilėraštyje "Dukrytėje" Mačernis neišvengia melancholijos. Jo dukrytė gyva ir žaisminga, "jos plaukučiai tamsūs, ant akių užkritę, kaspinukais papuošti". Kai jai atsibosta, ji "sumaišiusi knygas, pasprunka, krykšdama ir sukdamos linksmai". Bet kas toji dukrytė? "Ji vadinasi Naktis". Ir toji naktis, nors pavaizduota nerūpestinga ir linksma, užgauna melancholijos stygą.

Miesto gyvenimas Mačerniui niūrus ir slegiantis, žmonės suvargę, išblyškę, nusiminę. Už tai jis vėl liūdi:

...Ir atėjau miestan. Jau vakaras. Ilgi
šešėliai klojo parkus ir gatves.
Man buvo šalta, nejauku. Nuo mūro sienų
dideli lašai lyg sunkios ašaros ant
veido tiško
Žmonėms, kurie skubėjo pro mane karštų
vilčių ir nerimo pilni.
Iš požemių iškilę darbininkai buvo lyg li-
ligonys niūrūs ir išblyškę.
Jie nešė nuobodį veiduos ir slaptą
neapykantą širdy.
Per daugel metų jie įprato saulėn
nepažiūrėti,
Sukniubę po dienos našta.
Jų taip iš lėto geso ateities gyvenimo
šviesa.
(Penktoji vizija)

Poetas neberanda vilties, jaučiasi, kad ir jis tapo tos pilkos masės dalimi:

Per daugel metų įpratau ir aš iš jų
nebesiskirt, savęs nebepažinti,
Kaip dulkė gatvių sūkury aš pritapau prie
nešančios srovės.
Ir kai naktim pakeldavo iš miego sunkios
ir nelygios mintys,
Aš neberasdavau naujos vilties.

(Penktoji vizija)

Savo "Vizijose" Mačernis nepasiduoda audringai kovai kaip sonetuose. Jis nenori būti nugalėtas ir ieško išsivadavimo. Norėdamas pabėgo nuo niūraus ir slegiančio miesto, jis grįžta į tėviškę. Čia šviečia saulė ir žiba rasa, čia linksmas vyturėlis, čia žydi pievos, kvėpuoja žemė, dirba išprakaitavę artojai. Čia jis pajunta tikrą žemės pulsą, čia vyksta tikrasis gyvenimas. Tik tėviškėje jis randa nusiraminimą, jam čia gera ir giedra. Pavyzdžiui, kokia ramybė dvelkia iš šių žodžių:

Sodybą gaubė vasaros šilta naktis, ir
snaudė sutemoj didžiulis sodas.
Kažkur toli girdėjos žemdirbių sodri daina.

VYTAUTAS MAČERNIS

MERGAITEI

Tave žinau: eini per pievas,
Per pievas, klonius ir girias.
Sakai tėvams, sakai draugams: "Sudievu!
Einu jieškot, jieškot ir rast".

Bet kur tu eisi, nerimta mergaite?
Kokioj šaly tau gera bus?
Be saulės, be širdies paliks namai tie,
Skardens ten juokas įžūlus.

Takai pro klėtį bus užžėlę,
Duris svetainės ten užgrios,
Žydės prie vartų ramunėlės,
O svėrės, usnys palangiuos.

Pro langus nespindės ten šviesos,
Ir džiūgesio nebus veiduos,
Ir neis daina per ežerus, per žemę šviesią,
Ir kalvos neatlieps ir nekartos.

Tu grįžk atgal į savo žemę
Ir prie darželio pailsėk,
Toksai šviesus dangus rytojų gražų lemia...
Tokia šviesi žvaigždė...

Ateitis, 1938 m. rugsėjo mėn.

Ir žvaigždes didelės į grįžtantį sodybon
kelią švietė,
Ir viršum pievų sklaistės, lyg balta gėlė,
migla.
(Šeštoji vizija)

Kur mieste vakaras ir naktis jam buvo nerimo ir tamsos simboliai, tėviškėje jis sutinka vakarą su džiaugsmu, ramioje nuotaikoje:

Iš debesies suspindi saulė ir vyturėliai
juokias...
Žvelgi — rasotom pievom atbrenda
pavakarys.
O ežero melduos pablūdusi lakštutė suokia,
O garsina sodus strazdų giesmė skambi.
Greit vakaras. Iš lauko grįšta tėvas į namus,
kiemu atbėga šunes,
Ir vakarienės dūmai iš raudono kamino jau
driekias pažemiais.
Linguoja vėjas obelų viršūnėm,
Ir krypstančių langų stikluos jau
paskutinės šviesos baigia žaist.
(Pirmoji vizija)

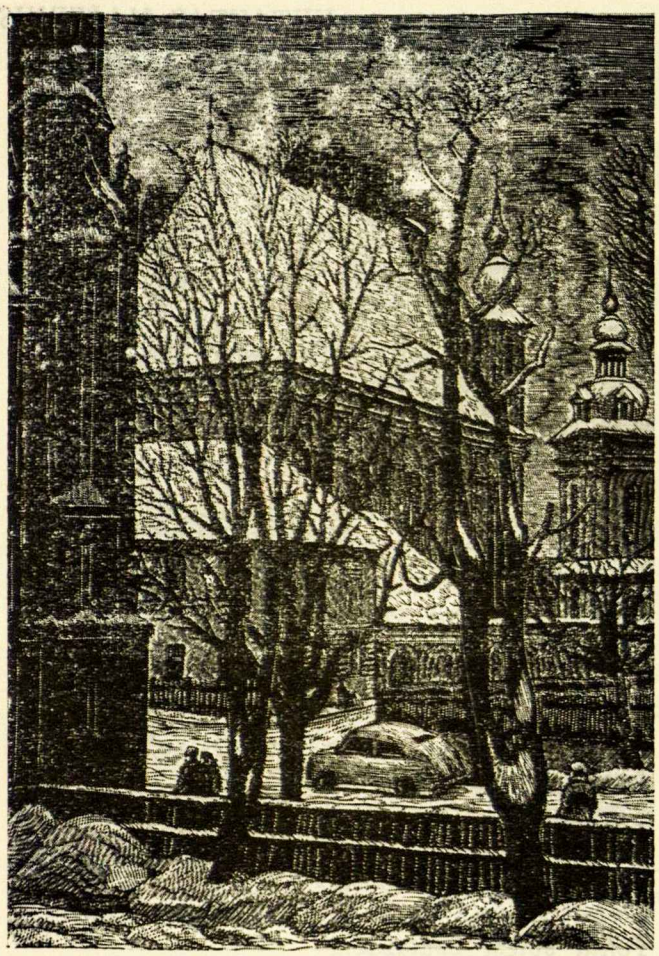

Vilnius. Šv. Onos ir Šv. Mykolo bažnyčios žiemą. J. Kuzminsko medžio raižinys

Mieste žmonės prislėgti pilko darbo, išblyškę ir nuobodūs, o tėviškėje verda tikras gyvenimas. Čia žmonės ne šešėliai, o gyvi. Čia darbas prasmingas, rimtas, nenykstantis:

...Regėjau jų nenykstančių darbų dienas ir
neramias jų poilsio naktis.
Pabrendę buvo jau laukai ir viršum jų
tarsi lėna, rami dvasia,
Plevėno didelė piūties rimtis.
Paskui regėjau sunkų triusą. Iš reto plakė
šiurkščios darbininkų širdys,
Bronziniai jų veidai ir šaltos akys degė
laisvės ir jėgos grožiu.
Jų rankos buvo kietos, grubios, pajuodavę
ir suskirdę,
Jų sielos—aiškios, šviesios, lyg mažų
vaikų.

Tėviškėje poetas pasijunta visiškai laimingas, net apsvaigęs:

Ir ašen laimės svaiguly
Girdžiu kaip meldo paprasta daina
Pažadina iš miego slėnius ir laukus...
Matau: išeina kažin kur nakties tamsa,
Ir keliasi miglom jos liūdesys sunkus
Vėl slepias po stogais šiksnosparniai juodi,
Pabūgę rytmečio šviesos...
(Antroji vizija)

Išsivaduoti iš audringo gyvenimo pasaulio, iš tamsos šešėlių ir amžinai jį sekiojančio nerimo ir liūdesio, Mačernis bėga dar toliau. Jis grįžta ne tik į savo tėviškę, bet, protestuodamas prieš laiko ir istorijos eigą, jis persikelia į savo vaikystę, kur viskas giedra ir gražu. Ir čia iškyla ryškiausias Mačernio poezijoj sukurtas asmuo—senolė. Tai pilnos meilės ir viso gėrio simbolis. Senolė yra poeto gynėja ir patarėja. Tik ji supranta jo klajūnę sielą, tik prieglobstyje poetas randa nusiraminimą:

Tiktai staiga į mano langą krinta paukščio
išskėstų sparnų šešėlis,
Keistai aptemdęs mano džiaugsmą ir
svajas...
Aš suvirpėjau, pasikėliau ir nubėgau prie
senolės,
Ištiesdamas į ją maldaujančias rankas...
Patyrus mano nuotykį, senolė sakė
nebeverkt,
Paskui paguodė, nuramino, pažadėjo gint
mane
Nuo paukščio to, kur skrisdamas iš tolimos
šalies, pakirto spindulių pluoštus,
Sudarančius man šviesų saulės langą
grindyse.
(Ketvirtoji vizija)

Mačernis sukuria giedrią ir malonią senolės išvaizdą, neišvengiamai priversdamas skaitytoją ją pamilti:

...Ir šviesiame regėjime mačiau jaunosios
rūbuose senolę skaisčią
Iš seno sodo vienumos pakylant.
Jinai lengvučiais žingsniais pasikėlė eit per
žemę kvepiančią,
Skaisčiom akim, tarsi kalnuos du ežerėliai
gilūs.
(Trečioji vizija)

Kitoje vietoje jis taip vaizduoja senolę:

Ten sodo vidury, po didele purėta obelim
matau, senolė sėdi.
Jos veidą ir akis nukloja (lyg auksiniai
siūlai) per šakas nusvirę spinduliai,
Jos baltus plaukus nežymiai kedena vėjas,
Ir margina rūbus užkritę obelų žiedai.
(Šeštoji vizija)

Senolei jis leidžia nupiešti ir šviesų jo nerūpestingos vaikystės vaizdą, jos lūpomis tardamas šiuos žodžius:

Atsimenu, kaip vienąsyk ar ne visus šunis susivadinęs,
Lyg viesulas išdūmei į laukus
Ir negrįžai... Aš išėjau tavęs ieškoti nusiminus
Ir parugėj radau... vienoj krūvoj bemiegantį tave ir šuniukus.
Tada ant rankų paėmiau tave ir nešdama namo svajojau:
Užaugs sūnelis didelis ir tėviškę valdys,
Ir žemė taps lyg sodas žydintis,
Ir bus graži genčių šalis...
(Šeštoji vizija)

Mačernio poezijoje netrūksta poezinių puošmenų. Ypač gausu gražių palyginimų. Jam debesėliai, "balti balti, lyg jūroj du maži laiveliai". Kitoje vietoje, "debesėliai, lyg palietas pienas, sklaidės melsvumoj". Kitas pavyzdys:

Ir saulės spinduliai ant klevo lapų laša
Ir, lyg medus, nutyška tarp šakų.

Tačiau gražiausias palyginimas atitenka senolei:

... pasikėlė eit per žemę kvepenčią,
Skaisčiom akim, tarsi kalnuos du ežerėliai gilūs.

Pas Mačernį galime rasti ir kalbos deimančiukų, originalių išsireiškimų. Štai keli pavyzdžiai: "saulės langas", "spindulių pluoštas", "gėlės taurė", "saulės vynas", "poezijos neužmirštuolės ir t.t. Kada kitiems miškai žali, Mačerniui "tamsiai mėlyni miškai". Mirtis dažniausiai vaizduojama baisi. Mačernis jos sąvoką sušvelnina, pavadindamas mirtį "motina".

Motina mirtis gerai suvaidino savo vaidmenį ir nepamiršo savo sūnaus. Kada pasaulį dengė nerimo šešėlis, kada ateitis skendo nežinioje, ji paėmė Vytautą Mačernį į savo prieglobstį, užbaigdama gyvenimo prasmės jieškojimo kovas ir amžinai nuramindama visas širdy tebešėlstančias audras. Ir vėl laimėjo "garsus Toreador", šį kartą nusinešdamas amžinybėn savo kūrėją.

Nebereikėjo Mačerniui svarstyti gyvenimo prasmės, jieškoti atsakymų. Jis paliko nerimą, gyvenimo realybę ir savo svajonių pasaulį, ir žengė į paslaptingą amžinybę. Gal ten surado jis tikrąją prasmę, jieškotą atsakymą ramybę...

Iš vienišų svajonių tik pakilęs, nuo regėjimo vaizdų apsvaigęs,
Iš karto netvirtai parinkdamas žingsnius einu,
Bet pamažėl tvirtėja eisena ir netikrumas baigias,
Ir jau po kojom dunda vieškelis vedąs ligi didžiųjų aukštumų.
(Pabaiga)

BIBLIOGRAFIJA

1. Mačernis, Vytautas, Vizijos, Tipografia Pio X, Roma, 1947.
2. Lietuvių Enciklopedija
3. "Aidai", 1959, Nr. 6.

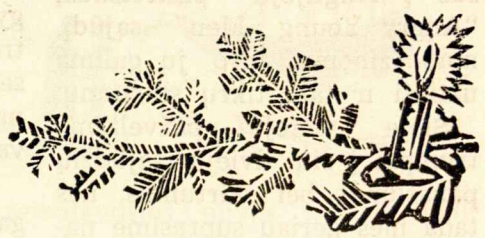

ROCKEFELLERIS APIE TURTUOLIUS

Rockefellerio, dabartinio New Yorko valstybės gubernatoriaus, senelis sukrovė savo giminei didelius turtus. Jis labai ilgai gyveno ir 1929 šventė 90 metų sukaktį. Tada žurnalistai jo paklausė, ką jis mano apie turtuolius. Rockefelleris atsakė:

"Tai žmonės! Kažin, ar galima juos vadinti žmonėmis. Aš juos visus gerai pažįstu. Tai tarytum mašinos, be dvasios ir augštesniųjų norų; jie niekam netinka, kaip tik doleriams skaičiuoti. Per visą savo gyvenimą aš buvau visuomet su jais. Aš juos labai gerai pažįstu. Aš kovojau prieš juos ir ėjau su jais išvien prieš kitus. Jų vienintelis gyvenimo tikslas — egoizmas; neribotas ir nieku nevaržomas. Jie nieko nežiūri ir lipa žmonių lavonais... Ir aš toks pat buvau... Aš jaunatvėje maniau, kad, tapęs turtuoliu, pagaliau laimėsiu būvio pergalę. Šian dien iš tikrųjų aš priejau prie tos pergalės, turėdamas 4.000. 000. 000 dolerių. Deja, gailiuos iš visos širdies, nes aš, kaip ir kiti, daug žmonių be laiko nuvariau į šaltus kapus...

Jaučiau, kad būvio pergalė atsiekta ir visas mano darbas baigtas. Kai aš pažvelgiu į praeitį, man labai gaila nekaltų žmonių, kai pamąstau apie mano dabartį ir būvio pergalę — jaučiuos nelaimingas ir labai nepatenkintas; pažiūrėjęs į savo ateitį, matau, kad mano visas darbas — vieni niekai ir viskas veltui".

EDVARDAS ŠULAITIS

KUR EINA "BEAT GENERATION" ATSTOVAI?

Šiuo metu jau yra gerokai prigijusi "beatnik" sąvoka, kuria yra vadinami pačios jauniausios amerikiečių literatūros sąjūdžio atstovai, savo centrais pasirinkę Amerikos didmiesčius — San Francisco, New Yorką ir kt. vietas. Savo pobūdžiu jis yra šiek tiek panašus į Anglijoje pasireiškusį "Angry Young Men" sąjūdį, nors, žinoma, tarp jų galima užtikti ir tam tikrų skirtumų.

Šioje vietoje pažvelkime trumpai į šių dviejų sąjūdžių panašumus bei skirtumus, nes tada mes geriau suprasime nagrinėjamąją temą. "Piktieji jaunuoliai", panašiai kaip ir "bytnikai" nepripažįsta vertybių, siekimų bei įsitikinimų to pasaulio, kuris, jų nuomone, atnešė karus, žiaurumus. Jie atmeta pasaulio dievus, negalinčius jų įtikinti, logiką, kuri, jų nuomone, yra neparemta; jie nepripažįsta pasaulio, kuris nuolat grasina jiems atominėmis bombomis ir neleidžia jiems gyvenimą kreipti jų norima kryptimi.

Skirtumas tarp šių sąjūdžių toks, jog "bytnikai" nėra pikti žmonės, nes jie viską turi priimti pasyviai ir neeikvoti savo jausmų be reikalo. "Piktieji jaunuoliai" labai nori kur nors priklausyti ir jie teigia, kad valstybė jiems nedavė materialinio pagrindo užimti priklausomą vietą visuomenėje. Tuo tarpu "bytnikai" neturi jokių pretenzijų į visuomenę ir jų atsiribojimas nuo jos yra labai išbaigtas. Tikrojo "bytniko" filosofija galėtų būti suformuluota į šiuos žodžius: palikite mane ramybėje, leiskite man gyventi taip, kaip aš noriu, netraukite manęs į jūsiškio pasaulio beprotybes. Paliktas vienas aš, galbūt, surasiu vietą savajame pasaulyje.

Sąjūdžio vardą, sakoma, sugalvojęs rašytojas Jack Kerouac, ir šis vardas šovė į galvą tuo metu, kada jis buvo mirtinai pavargęs ("deadbeat") ir kada prieš akis jie nieko daugiau nebeturėjo. Taip vieną kartą jis pakėlė akis į dangų ir pajuto, kaip jį visą apliejo palaimos banga (wave of "beatitude"). Tuomet jis sakosi supratęs tikrąją žodžio "beat" prasmę.

Nors "bytnikai" yra vadinami atskiro sąjūdžio žmonėmis, tačiau jie nenori, kad kiti juos tapatintų su kokia nors grupe. Tikrasis "bytnikas" yra kaip vienas Greenwich Village (New Yorko priemiesčio) jaunas poetas pareiškė: "Aš niekur neprisiderinu, aš esu vienas. Nevadink manęs bytniku, žmogau. Daugelis žmonių yra kaip musės ant musėms gaudyti popieriaus. Jie yra prilipę, jie nebegali pajudėti. Aš galiu bet kuriuo metu eiti, kur tik man patinka".

"Bytnikai" turi ir daug būdingų bruožų, kurie jiems uždeda tam tikrą štampą ir išskiria juos iš kitų žmonių. Dažnai šie bruožai yra labai keisti ir sveikai protaujančiam žmogui atrodo nerimti. "Bytnikas" nejaučia jokio ryšio su šeima ("Motina man nereikalinga, žmogau. Aš jau gimiau"); jie nepripažįsta laikrodžio ("Nėra nei ateities, nei praeities. Yra tik dabar"); jie dažniausia dėvi mėlynas darbines kelnes ir sportiškus languotus marškinius ("Kas tu esi, nieko neturi bendro su tuo, ką tu dėvi"); jis yra nusistatęs prieš policiją ("Jie neleidžia tau gyventi, būti savimi pačiu: jie yra priešai").

Charakteringa yra "bytnikų" kalba su specifiniu žargonu, kuris yra labai nesudėtingas. Kaikurie šio žargono žodžiai yra paplitę ir kitų jaunuolių tarpe, o taip pat sutinkami radijo, te-

levizijos kalboje, spaudoje ir kitur. Jų ištisi sakiniai turi kitą prasmę, ir pats žmogus turi reikšmę suprasti, arba, kaip jie sako, "to dig".

JŲ sąjūdžio žmonių parašytuose kūriniuose yra labai daug žargono, paberto be gramatikos, be sintaksės. Sutinkama daug nenuoseklumo, ir vaizdai bei įvykiai nedaug rišasi vienas su kitu.

Be jau minėto vieno iš svarbiausiųjų "bytnikų" kūrėjų Jack Keouac žymią vietą užima ir John Clellon Holmes, kuris savo romane "Go" nagrinėja visai šiai generacijai būdingus bruožus. Taip pat prie iškilesnių prozos atstovų būtų galima priskirti George Mandel ir Anatole Broyard.

"Bytnikų" žymiausiu poetu yra laikomas Allen Grinsberg, kuris savo poemoje "Howl" išsako nepasitenkinimą jį supančiam pasauliui; jis skundžiasi savo fiziniu ribotumu ir kalba apie pastangas išsivaduoti iš paties savęs. Be jo ryškesnę vietą poezijoje dar užima Gregory Corso, Lawrence Ferlinghetti, Peter Orlovski.

Prieš kelis mėnesius trys žymesnieji šios generacijos atstovai: Allen Ginsberg, Peter Orlovsky ir Gregory Corso lankėsi Chicagoje ir čia Sherman viešbučio salėje turėjo poezijos vakarą, kuris sutraukė apie 700 žmonių. Chicagos dienraščiai jų vizitą įvertino gana teigiamai, žinoma, su tam tikra ironijos doza, bet "Time" žurnalas "bytnikams" nebuvo atlaidus ir juos gerokai pašiepė. Į tą "Times" aprašymą reagavo patys programos išpildytojai, kurie nepagailėjo "epitetų" redakcijos adresu: "... jums, kurie pardavėte savo plunksną už pinigą, kuriems nieko kita nebelieka, tik idiotiškas pasityčiojimas iš mūzos, kuriai ir taip jau tenka skursti materializmo pražūčiai pasmerktoje Amerikoje".

Pabėrus šias palaidas mintis apie "bytnikų" generacijos žmones, norisi bent trumpai atsakyti į iškeltą klausimą: kur eina "Beat Generation" atstovai? Mums neatrodo, jog jų tikslai yra aiškiai aprėžti, ką mes matėme iš duotųjų pavyzdžių. Mes juos pavadintume tik savotiškais ekscentrikais, kurie jieško savaimingo išsireiškimo, tačiau neturi ryškesnių rėmų bei turinio. Jiems tiktų mūsų posakis: Nors ir nežmoniškai, kad tik kitoniškai. Jie yra kelyje, kuris neveda į užsibrėžtą paskirties vietą; jie yra amžini pabėgėliai nuo tikrovės, realaus gyvenimo. Tą jų amžiną judėjimą išreiškia mūsų anksčiau minėtasis "bytnikų" ideologas — Jack Kerouac, savo romane sakydamas:

— Mes turime važiuoti ir niekad nesustoti, kol atsirasime tenai.

— O kur mes važiuojame, žmogau?

— Aš nežinau, bet mes turime judėti.

KELIONĖS

VYTAUTAS VOLERTAS

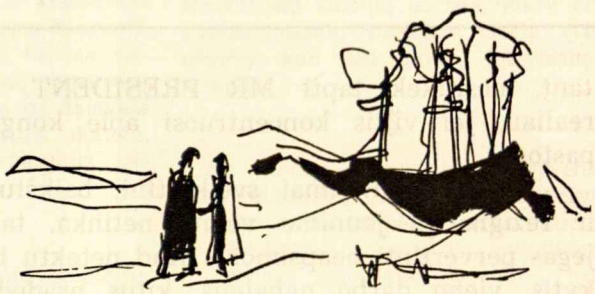

Kaip važiuoti?

Jei pas ką Baltimorėje atvyktų svečias iš Chicagos ir sakytųsi važiavęs pro Bostoną, gerokai nustebtum. Pro Bostoną! Kas tau, prieteliau? Gi žiūrėk: čia Baltimorė, čia Chicaga, o čia Bostonas. Žemėlapiai veltui dalinami, jei tik sustoji benzino prisipildyti!

Tačiau kai svečias paaiškins, kad Bostone aplankė dėdę, kuris ne kartą šį bei tą jam buvo pasukęs, kaip mielam ir dailiam brolvaikiui, susiprasi, kad nustebimas buvo ankstyvokas. Tačiau buvai teisus, kai žemėlapį minėjai: jis būtinas. Žemėlapiai reikalingi visuose mūsų gyvenimo keliuose.

Kelionėn besiruošiant, neišvengiamai tenka pasitikrinti atstumą ir nusižymėti tas kryptis, kurios arba trumpiausiu laiku arba mažiausiai pastangų pareikalavusios nuves tikslan. Gaires pravartu nusižymėti ne tik prieš lipant automobilin (kas šiais laikais prasidės su arkliais, nors puikiai šertais ir dailiai kinkytais!), bet ir visus kitus darbus pradedant.

Atstumas

Pirmiausia — atstumas. Ar jis nėra per tolimas? Ar pasiduos įveikti?

Vargu kas iš puošnios ir mielos "Ateities" skaitytojų šeimos ruošiasi tapti JAV prezidentu. Norint Baltuosiuose Rūmuose apsigyventi, kad pro jų langus galėtumei žvelgti gražian parkan su fontanu, reikia tiksliai atskaityti, kiek tavo sentėvių yra gimusių šiame krašte. Jei pats į JAV atplaukei prieš dešimtį metų, tėveliui denį dažant, o mamai bulves virtuvėje sku-

MERGAITEI...

Pievelėj žydėjo gėlė. Jos žiedo spalvos grožis ir švelniai svaiginantis kvapas patraukė kiekvieno praeivio dėmesį ir kėlė pasigrožėjimą bei džiaugsmą. Ši gražioji gėlė turėjo mažą lašelį medaus. Kartą atskrido bitelė, medaus jieškodama. Bekopdama medų, ji apveisė gėlės žiedą. Už kiek laiko žiedas nubyrėjo ir liko sėklos, kurios subrendusios išsisklaidė aplinkui. Kitais metais aplink žydėjo jau daug daugiau gražiųjų gėlių ir skleidė savo švelnųjį aromatą.

*

Pro šalį gėlės ėjo vaikutis su duonos rieke, užtepta medumi. Jis nuo savo skanumyno nuolat baidė įkyrią musę, kuri siekė pasivogti saldžiojo grobio. Mažas lašelis medaus nutiško ant žemės. Jis tuoj buvo musės pastebėtas ir nutūpus godžiai surytas. O pasistiprinusi ji dar įkyriau lindo prie berniuko duonos riekės, — daugiau medaus jieškodama.

*

Galima būtų tą pat pasakyti ir apie mergaites: visos turi savo patrauklumą — tik vienos yra kaip gėlės, o kitos tik nutiškęs vienišas medaus lašelis.

Vėrupis

---

tant, nesitikėk tapti MR PRESIDENT. Bus realiau, jei viltis koncentruosi apie kongreso pastogę.

Dideli užsimojimai sveikintini, baikštumas ir rezignacija jaunimo veidui netinka, tačiau jėgas pervertinti neapsimoka. Kad netektų blaškytis, vieno darbo nebaigus, kitus pradedant, geriau pradžioje apsiskaičiuoti, kas įmanoma ir kiek sugebama. Griebdamiesi darbų, neatitinkančių pajėgumui, išeikvojame energiją, nusiviliame, nustojame pasitikėjimo savimi, be naudos prašvilpiame laiką. Iš kitos pusės, baikštumas aukštesniems tikslams ir tenkinimasis smulkmenomis smukdo pažangą. Entuziazmas ir energija yra būdingos jaunimo žymės. Tačiau laimi tik tas, kas sugeba tiksliai išmatuoti atstumą ir jį tinkamai pasverti, lyginant su turimomis jegomis.

Laikas

Po atstumo pravartu numatyt laiką. Jei kas iš jūsų pažįstamų Chicagoje savaitgalio laikotarpy ruošis automobiliu aplankyti Kaliforniją, kad Pacifike pasimaudytų ir Hollywoode į gyvas žvaigždeles pasižiūrėtų, būtinai sulaikykite jį! Ne iš pavydo, ne. Juk tas pilietis (nesvarbu, JAV ar Lietuvos) arba kelias dienas darban pavėluos, arba vairuotojo pažymėjimo nustos, arba savo šeriuku pakirptą galvą kur Nevados dykumose padžiaus. Kas matė, kad per dvi dienas būtų galima laimingai iš Chicagos į Kaliforniją suvažinėti!

Kiekviename užsimojime laikas turi būti apsvarstomas. Ne viską galima baigti valandomis. Kai kurie darbai ima mėnesius, metus, kitiems ir viso amžiaus neužtenka. Ruošdamiesi pradėti užsibrėžtus užsimojimus, laiko iš akių nepaleiskime. Kas vos tik augštesniąją mokyklą baigė, tenesvajoja už keturių metų būti daktaru, nors jo smegenys sugebėtų iš karto gana daug žinių priimti.

Keliai

Apskaičiavus atstumą ir turimą laiką griebkimės žemėlapio keliams studijuoti. Kuris jų trumpiausias? Kuris turi mažiau vingių bei kalvų? Koks kelio grindinys? Ar mus labiau traukia mažesnis mylių skaičius, ar lengvesnis vairavimas?

Tas, kuris priverstas skaitytis su pinigais ir pakankamai sugeba, studijose tegriebia tiek, kiek leistina. Gi kam žinios nuo galvos kelis kartus atšoka, kol vidun įsiskverbia, tam skubėti nėra ko. Geriau ilgiau užtrukti, geriau lėčiau slinkti prie diplomo, kaip daug užgriebti ir būti atleistam iš mokyklos dėl nepažangumo. Jei kas neturi jokio užnugario ir duoną reikia pačiam prasimanyti, tam geriau apsimoka studijas porą metų užtęsti ir sveikam išlikti, kaip, įsigijus diplomą, nuvažiuoti tiesiai ligoninėn.

Naujas mokslas

Planai reikalingi visur ir visada. Vargu kam pavyko prisiraškyt gerų vaisių, prieš tai neapmąsčius, kaip prie jų prieiti. Atsitiktinumas veda tik prie atsitiktinumų. Gi retai kada atsitiktini įvykiai esti palankūs. Neseniai pasaulyje gimė naujas mokslas—planavimas (operations research). Būdamas vos keliolikos metų senumo, užgožė visas gyvenimo šakas. Šios srities specialistai kišenėn žeriasi gerus pinigus ir yra gaudyte gaudomi. Kaip išaiškinti šį didelį pasisekimą, jei ne planavimui teikiama reikšme?

Žmogaus paskirtis labai paprasta: tobulėti ir tobulinti aplinką, kurioje jam tenka vargti. Šis tobulėjimas turi eiti trimis kryptimis: kaip Dievo tvarinio, kaip žmonijos nario ir kaip vienos ar kitos tautos sūnaus. Jei savo darbuose turėsime planus, pradedant ir baigiant darbus, mūsų paskirtis taps sekmingai atlikta.

PER PRIZMĘ

Jei mūsų vietos burmistras nutartų savo rinkimus metams atidėti, vargu ar mes tylėtume. Juk tai prieš įstatymus, prieš demokratinį nusiteikimą, prieš žmonių laisvę. Visiems būtų aišku, kad taip negalima. O jei toks reiškinys pasitaikytų ateitininkuose, ar mes reaguotume su tuo pačių įsitikinimu? Greičiausiai nepajustume, kad kažkas netvarkoje; gi reaguoti vargu kas prisiverstų? Esmėje tarp burmistro ir ateitininkų skirtumas toks, kad pirmasis daugiausia rūpinais materialine gerove, o ateitininkams rūpi asmenybės ugdymas. Jų tikslas kur kas svarbesnis. Taip savaime iškyla drausmės klausimas.

*

Pasitaiko pas mus nemaža prasižengimų organizacinei drausmei. Kaip pateisinti elgesį studentų draugovės pirmininko, kuris nevažiuoja vasaros stovyklon, o tuo pačiu laiku vyksta pasižiūrėti Niagaros krioklio. Stovykloje reikia padaryti pranešimą apie savo draugovės metinę veiklą. Kaip turi elgtis apygardos valdyba su tuo nariu, kuris nuolat pasižada atlikti eilę darbų, parašyti raštus, išaiškinti dalykus, tačiau po posėdžio viską ignoruoja ir ne tik stabdo, bet net atgal varo savo kolegų darbą. Ar geriau elgiasi tas sendraugių skyriaus pirmininkas, kuris per pusantrų metų nesušaukia nė vieno skyriaus susirinkimo, o tuo pačiu metu padeda redaguoti labai abejotinos moralinės vertės savaitraštį. Turbūt negeriau elgiasi ir to paties skyriaus valdybos iždininkas, kuris iš principo nejudina skyriaus veiklos, nes pirmininkas jai nerodo dėmesio. (Žinoma, paragrafiškai žiūrint, jis teisus, bet gyvenimo realybė juk šaukia gelbėti skęstantį laivą, kai kapitonas ir neduoda įsakymo). Nusikalsta organizacinei drausmei ir tas moksleiviukas, kuris, gavęs tėvų leidimą nueiti į susirinkimą, nubėga į kiną.

*

Ne tik atskirose vietovėse, bet ir centruose netrūksta tokių reiškinių. Kiek kartų narys nerodo pakankamo pareigingumo. Studentams klasišku pavyzdžiu yra pernykštis jų spaudos ir informacijos skyriaus vadovas, neatsakęs nei į vieną CV laišką (o jų, rodos, buvo arti tuzino), visiškai nesirūpinęs išleisti Gaudeamus, o priremtas prie sienos, norėjo sukurti net įspūdį, kad jis nieko blogo nepadaręs.

Jeigu centrinė valdyba, pagal statutą renkama kas 2 metai, savo kadenciją pratęsia arti metų, apie tai narių neatsiklausdama, nei jiems pranešdama, jeigu ta pati valdyba nesušaukia suvažiavimo, kuris statuto numatytas sušaukti kas 2 metai, ar neiškyla drausmės klausimas visu savo aštrumu?

*

Kodėl tokių reiškinių pasitaiko? Aiškinimų daug, tačiau pagrindinė — tiesioginių sankcijų stoka. Niekas negali jų nubausti, jų karjerai pakenkti. (Lietuvoje būtų kas kita, nes tai būtų kenkę karjerai). Jei kas reaguoja į tuos negalavimus, tai patrauko pečiais, pasiginčija, kartais net koliojasi arba užsigavęs lengvai pasitraukia nuo pareigų ir atsakomybės. Atseit, tas, kuris drįso reaguoti, tampa kaltinamuoju. Ir tai ne pasakos, nes tokių reiškinių pasitaiko. Tiesa, jie yra išimtys, o ne taisyklė mūsų gyvenime. Bet vistiek skaudu, nors ir retai tokius trūkumus pastebime.

*

Jei neturime tiesioginių sankcijų, visgi dar yra antrinių. Pati svarbiausioji — **savigarbos sankcija.** Ką ji reiškia? Jei nuižengęs drausmei, niekieno nepapeiktas, neparagintas, pajunti kaltės jausmą, tai tave veikia savigarbinė sankcija. Kitais žodžiais tariant, žmogaus vidinė savijauta, verčianti klaidas atitaisyti, yra tas svarbiausias ginklas. Ji kyla iš nuolatinio žmogaus siekimo suderinti privilegiją ir pareigą. Ypač šiais laikais, kuriuos daugelis vadina balanso šimtmečiu, to siekiama ir kartu ugdoma tremtiniui būtinybe tapusi savigarbos sankcija.

Neseniai viena Kanadoje veikianti moksleivių ateitininkų kuopa surengė vakarėlį spaudai paremti Ir kai jų užsimojimas davė keliolika dolerių pelno, tai jie tuos žaliūkus sąžiningai išskirstė Eglutei, Ateičiai ir Skautų Aidui. O juk šiais 'daryk, tik nesileisk pagaunamas" laikais taip lengva būtų buvę nukreipti visą pelną šiam žurnalui. Spauda būtų paremta ir organizaciniam reikalui pasitarnauta. Tačiau savigarba tikriausiai vertė šiuos jaunuolius teisingai pasielgti. Jei jau kartą spaudos parėmimui užsiangažuota, tai ir reikia pelną ir tarp jaunimo spaudos padalinti, nors kiekvienam leidiniui ir tektų po keletą dolerių.

*

Ar mes be paraginimo susimokame nario mokestį? Ar besiartinančių švenčių metu prisimename ne tik gimines Lietuvoje, bet ir Vokietijoje likusius likimo draugus? Ar į susirinkimo kvietimą nenumojame ranka? Ar pranešimo atviruko nenumetame šiukšlių dėžėn? Galime iškelti daug tokių klausimų, tačiau jų jėga menkavertė, jei mes patys to savęs neklausiame! Bergždžios tada raginimo pastangos ir beprasmis pasišventusių žmonių darbas, kurie organizaciniams reikalams skiria visą dėmesį, kad kiti galėtų kūrybiškai reikštis.

*

Ne vien ateitininkiškam gyvenimui reikalinga savigarbos sankcija. Ji būtina lietuvybės įsisąmoninimui ir išlaikymui. Nemažiau reikalinga ir pačiam Amerikos gyvenime, nes ji tvirčiausias ginklas prieš tas visas tendencijas, kurios nuolat kęsinasi į pagrindines žmogaus vertybes. Ar tai televizijos skandalai, ar tai mėsinių apgaudinėjimai, — visuose šiuose simptomuose atsispindi tos etines vertybes griaunančios tendenci jos. Kažkaip keista klausyti "moderniųjų" lietuvių komentarų, kad mūsų visuomenėje viskas taip nyku, sujaukta. Kažin, ar kitur geriau. Bet mūsų dabartinėje aplinkoje reiškiniai tie patys, tik didesniu mastu. Ir todėl visu intensyvumu kyla reikalas mūsų ugdyme pabrėžti savigarbos išvystumą. Tai turi būti daroma šeimose, tai turi įgyvendinti jaunimo organizacijos. Žodžiu, visose auklėjimo pastangose šiam reiškiniui skirtinas ypatingas dėmesys.

Vytenis

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

SPORTAS

NAMAI — PRAGARAI, BE NAMŲ — NEGERAI

J. ŠOLIŪNAS

Vieną kartą dideliame susirinkime dideli vyrai susikibo už pakarpų dėl labai lietuviško ir aktualaus dalyko. Buvo susijaukta ginče: ko lietuviai Amerikoje daugiau pristatė: namų ar paminklų. Kadangi anas ginčas nė didelių vyrų nebuvo išspręstas, tai jis dar ir dabar tebevyksta. Tačiau kaip ir pridera, visam šiam reikalui prikergta buvo kita spalva.

Dabar taip jau postringiaujama: ko daugiau lietuviams reikia — neišnykstamų didžių paminklų ar jaunimo namų? Klausimas didžiai didelis ir išlaidos išsprendimui turėtų būti nemažos.

Imkime ir įstokime į kurios nors pusės chorą. Užtraukime pilna burna, lyg patriotiškai nusiteikę per minėjimą, arba vienon, arba kiton pusėn.

Šiuomi noriu priklausyti chorui ir riksmingai paklausti ko nors: ko mums šiuo momentu daugiau reikia — augštų paminklų ar jaunimui namų?

Lietus nulis, o tu vis būsi

Juokas juokais, bet nei paminklų, nei namų laikas taip greit neišgriauš iš mūsų. Ką pasistatysime — tą turėsime ir tuo džiaugsimės. Jei statysime paminklus, galėsime liūdnai galvas nuleidę apeiti iškilmingomis dienomis daugel paminklų. Oi mes mėgstame minėti praeitį, nes praeitis neprašo iš mūsų tiesioginio pasiaukojimo ir yra visados bejėgiškai tyli. Praeičiai užtenka minėjimų.

Jei statysime namus, jie kalbės apie mūsų gyvastingą veiklą, ir nuolatos kas nors panosin kaišios aukų lapus. Sakome: rinkitės, ponai bajorai, nuolankius paminklinius minėjimus arba verdantį ir pasiaukojimo reikalaujantį gyvenimą.

Į mūsų jaunimo tarpą lyja lietus. Ir nebetkoks, o aplinkoje esąs ir nuolatos viliojąs patogus amerikietiškas gyvenimas. Su malonumais ir be aukos. Kai šitas lietus nulis, tai jis bene bus nuplovęs didesnę dalį jaunimo užmarštin. Jam dideli vyrai nepastatys jokio paminklo, nes jie bus žuvę prabangos jūroje. O dėl prabangos ir ištižimo niekas paminklų nestato.

Esu ne pamokslininkas

Keista, kad šie žodžiai telpa sporto skyriaus puslapyje. Keista? Kam nors, tik ne man. Kas mane vadins pesimistu, tam tą pavadinimą grąžinsiu tuo pačiu paštu, nes tokio pavadinimo grąžinimas garantuotas tik kitu — naivumo vardu.

Nesu nė optimistas, nes ir tokį vardą pasiųsčiau oro paštu.

Diena dienon žengiant per sveikai galvojančio lietuviško jaunimo būrį, man darosi jo gaila, nes jis paliktas partizaniniam karui. O mūsų vyresnieji stato paminklus.

Tik pažiūrėkime. Spauda pilna prašymų — siųskite pinigus, nes mes statome paminklą. O kasgi prašo pinigo namams?

Keistu sutapimu Chicagoje vyksta statyba abiem kryptim. Gal todėl, jog yra ten pakankamai žmonių — praeitin nužengusių ir jaunimo metuose dar tebebaladojančių.

Statau tašką

Užteks hipokritiškumo. Nejaudina ir nevilioja manęs kieno nors kaltinimai, kad panašiu žodžiu kas nors įžeidžiama. Esmi nemažas ir žinau, kada kas galima įžeisti. O be to, į vadinamą įžeidimą galima kirsti įžeidimu. Va, taip. Argi nėra įžeidžiamos visos mūsų pastangos išlikti savam kraštui, jei jaunimui neteikiamos sąlygos?

Užtat statau tašką vienam choro sparnui. Manding, pats laikas visiems įsijungti į vienbalsį chorą ir tiesiog bliaunančiai pasakyti kad konkrečiai mūsų šiai kartai reikia lietuviškų namų štai šiuose miestuose: New Yorke, Bostone, Chicagoje... bet palaukite, o kam gi čia vardų? Nagi tų namų reikia visur. Statau tašką. Į diskusijas, kodėl jų reikia, toliau nesileidžiu. Jei tą klausimą diskutuotum, tai jis pasidarytų panašus į "įvairiausių mūsų veiksnių bendrą metinį suvažiavimą, kuriame buvo prieita vieningos nuomonės ir padarytos atitinkamos rezoliucijos".

Mums reikia sporto salių

Neginsiu šio pasakymo. Tegul bando jį kas nors paneigti. Norėčiau pamatyti argumentus. Jie būtų juokingi ir nekonkretūs, nerealūs. Štai kaip.

Anava, vokiečiai ir kitos pramuštgalvės mažumos Amerikoje pristatė visokiausių sporto salių ir šiandien džiaugiasi, nes net kelintoji karta gerai savo kalba verčiasi. O lietuviš-

VARDAI * ĮVYKIAI * IDĖJOS

MIRĖ VYSKUPAS P. RAMANAUSKAS

Okupuotoje Lietuvoje spalio 15 mirė vyskupas Pranciškus Ramanauskas. Palaidotas spalio 19 po Telšių katedra šalia vysk. Justino Staugaičio. Laidotuvėse dalyvavo 5 vyskupai, per 150 kunigų ir daugel tikinčiųjų, suvažiavusių iš visos Lietuvos.

Velionis savo kilme buvo žemaitis, gimęs 1893 m. lapkričio 21 Betygaloj Į kunigus įšventintas 1917 m.

Įkūrus Telšių vyskupiją ir ten atidarius kunigų seminariją, jis visą laiką profesoriavo ir buvo seminarijos inspektorium, o vėliau ir rektorium.

Vyskupu buvo paskirtas Lietuvos okupacijos metais, koncekruotas Kaune 1944 vasario 28. Jis ėjo Telšių vyskupo pagelbininko pareigas. Tose pareigose ir sulaukė antrosios bolševikų okupacijos.

Atėję bolševikai, tuojau suėmė Telšių vyskupą Vincentą Borisevičių ir išvežė į Vilniaus kalėjimą. Tada jo augziliaras vysk. P. Ramanauskas nuvyko pasiteirauti, koks yra vysk. V. Borisevičiaus likimas. Jam atsakė: pasmerktas mirti. Grįžęs žinojo, kad toks pat likimas ir jo laukia.

Vysk. Pranciškų Ramanauską suėmė 1946 gruodžio mėnesį. Saugumas apsupo katedrą ir vyskupą suėmė išeinantį iš katedros po mišių. Jam neleido pasiimti nei apsiausto, nei skrybėlės, taip ir išvežė sunkiems darbams į Sibiro kalėjimus.

Po Stalino mirties grįžo į Lietuvą, bet pareigų eiti nebeleido. Visą laiką gyveno Švėkšnoje.

Vysk. P. Ramanauskas visą gyvenimą uoliai reiškėsi lietuviškoje katalikiškoje veikloje, nepriklausomos Lietuvos laikais aktyviai sekė ateitininkų judėjimą, lankydavosi moksleivių ateitininkų susirinkime, skaitydavo paskaitas. Savo maloniu ir kiekvienam prieinamu charakteriu buvo įsigijęs daug bičiulių.

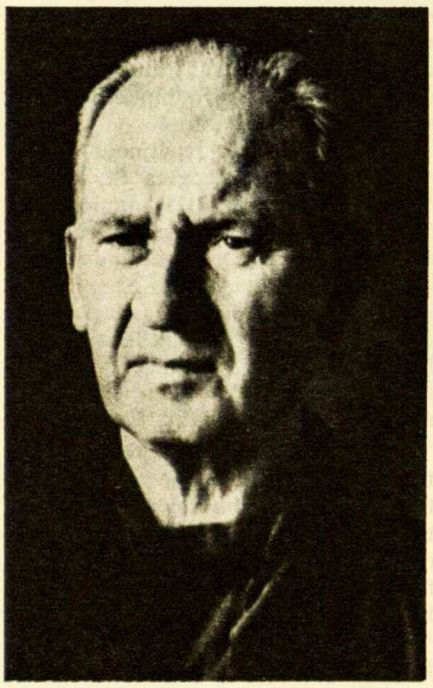

Vysk. P. Ramanauskas, grįžęs iš Sibiro kalėjimo

A.D.

Muz. Darius Lapinskas, prieš dvejus metus baigęs N. Anglijos konservatoriją ir po to gilinęs studijas Vokietijoj, spalio 22 vėl išvyko į Vokietiją. D. Lapinskas yra sukūręs Serenadą. Žodžiai poeto V. Baltrušaičio.

Po Liet. Kat. Mokslo Akadėmijos rinkimų sudaryta nauja centrinė valdyba: pirm. kun. dr. A. Liuima,S.J., vicepirmininkai — prof. dr. Z. Ivinskis, ir kun dr. J. Vaišnora, MIC, sekretorius — kun. dr. V. Balčiūnas, iždin. kun. dr. P. Brazys, MIC, archivaras — prel. dr. L. Tuluba, reikalu vedėjas — kun. R. Krasauskas. Centrinė būstinė lieka Romoje.

Katalikų gydytojų korporacija Gaja Chicagoje lapkričio 1 turėjo pamaldas už mirusius korporacijos narius. Po pamaldų įvyko susirinkimas ir pietūs.

Hamiltono ateitininkų kuopa spalio 10 suruošė spaudos balių, kuris praėjo sėkmingai. Nedidelis pelnas paskirtas jaunimo spaudai: Eglutei, Ateičiai ir Skautų Aidui.

Detroito studentai lapkričio 1 suruošė diskusijas apie A. Landsbergio dramą "Penki stulpai turgaus aikštėje". Diskusijose dalyvavo dr. J. Kaupas, V. Kutkus, A. Iljasevičius, J. Šoliūnas. Moderatoriumi buvo dr. A. Damušis.

New Yorko Akademinio Skautų Sąjūdžio skyrius lapkričio 14-15 suruošė studijų dienas rytinio pakraščio studentijai. Studijų dienų tikslas buvo susipažinti su lietuviškosios kultūros pagrindiniais aspektais. Paskaitas skaitė: prof. V. Marijošius — "Lietuviškoji muzika", akt. V. Žukauskas — "Istorinės Lietuvos teatras", R. Šilbajoris — "Lietuvių literatūros raida tremtyje."

Kun. dr. Ign. Urbonas pakviestas dėstyti istoriją amerikiečių augštesniojoje mokykloje Gary mieste.

Kun. St. Yla, L.S.S. dvasios vadas, lapkričio 14 Chicagoje pašventino naujas tris "Aušros vartų" tunto dvių vėliavas.

Antanas Repšys, Chicagos Lietuvių Tarybos narys, baigia redaguoti Chicagos Lietuvių Tarybos istoriją.

Prof. K. Pakštas rašo studiją apie Mažąją Lietuvą kartografijos šviesoje.

---

ki "dypukų vaikai" angliškai jau mala dažniau negu savu liežuviu. Štai ir turime. Kodėl? Nagi kai kiti siuntė savo vaikus į sporto sales, kur visi bendrai sava kalba šnekėjo, tai lietuviškas vaikas koridoriuje ir neseniai pastatytose meno galerijose stebėjosi ir klausėsi vyresniųjų ginčo: ar verta pirkti lietuviškas gubas.

Mes savo jaunimui statome meno galerijas, mes jo vieno vakaro malonumui išleidžiame dešimtis tūkstančių vienos operos lietuviškam pastatymui, mes iš fondų skiriame tūkstančius apdulkėjusių aleksandrynų išleidimui, mes statome lietuviškai kultūrai paminklą ir kartu su tuo statymu laidojame jaunimą. O iš to pelno semiasi aplinkoje esą žmonės, nes jaunimas yra didelis įnašas į šio krašto auginimą.

Taigi, taip atrodo padangė, dėl kurios mes visi esam esusirūpinę.

Mano noras — pakeisti mūsų statybos linkmę. Tam ir šie žodžiai buvo nukalti.

P. S. Prašau jaunimo šių žodžių neskaityti. Prašau juos užsimerkus praleisti ir parodyti mūsų vyresniesiems. Jei jie juos skaitys, kraujas pakils, o jei ne, jums lieps paskaityti ir tai, kas čia buvo sakyta, įsidėmėti ateičiai.

Dalilė Valančiūtė — Polikaitienė sutiko įeiti į Lietuvių Dienų žurnalo redakcinį kolektyvą. D. Polikaitienė yra baigusį Illinois un-tą, o dabar gyvena Los Angeles, kur dirba šeštadieninėje mokykloje ir su moksleiviais ateitininkais. Ji taip pat yra buvusi "Lituanus" žurnalo redakcijos narė.

Sigitas Leimonas, SAS CV pirmininkas, išrinktas Tuft universiteto studentų fizikų klubo pirmininku.

ŽENKLELIŲ REIKALU

Artėjant jubilėjiniam kongresui, mūsų visų pareiga įsigyti savo sąjungos ženklelį. MAS vakarų apygardos valdyba, kuri šiuos ženklelius parūpina, prašo visus, norinčius ženklelius įsigyti, išpildyti sekančius mūsų prašymus:

1. Nelaukti iki paskutinės savaitės savo užsakymo pristatyti.
2. Aiškiai pažymėti, kurios sąjungos ženklelio norima.
3. Pažymėti, kiek norima vyriškų ženklelių ir kiek moteriškų, nes įsegimai skiriasi.
4. Kur tik galima, siųsti grupinius užsakymus, t.y. kuop. skyriaus, draugovės. Tai sumažins persiuntimo išlaidas ir darbą.
5. Užsakymus siųsti: Vytautas Šoliūnas, 5254 So. Trumbull Avenue, Chicago 32, Ill.
6. Ženklelio kaina yra $1. Prie grupinių užsakymų, prašome pridėti bent 50 centų persiuntimo išlaidoms padengti. **MAS Vakarų Apygarda**

Ramūnas Motekaitis studijuoja chemiją De Paul universitete. Jis pirmininkauja šio u-to lietuvių studentų klubui, kuris ir šiais metais ruošia kalėdinę eglutę ir parodėlę universitete. Motekaitis taip pat yra Korp. Grandies valdyboje.

Giedrė Griškėnaitė studijuoja matematiką Loyola universitete ir gyvai dalyvauja studentiškame gyvenime: praėjusių metų Chicagos stud. at-kų d-vės vice-pirmininkė, vyriausia "Sūkurio" redaktorė.

Irena Volaitytė studijuoja prancūzų kalbą ir pedagogiką St. Xavier College, Chicagoje. Ji ir **Janina Katelytė,** vasaros metu gilino prancūzų kalbos studijas Laval universitete, Quebec, Kanadoje.

Ričardas Ukrinas šiuo metu yra JAV kariuomenėje ir atlieka tarnybą Islandijoje. R. Ukrinas yra literatūros mėgėjas ir pats rašo eilėraščius, bendradarbiauja spaudoje.

Akt. Vitalis Žukauskas baigia ruošti didelį veikalą apie lietuviškąjį teatrą. Italų kalba leidžiamoj tarptautinio teatro enciklopedijoj "Enciclopedia Dello Spettaculo" yra patalpintas jo platus straipsnis apie lietuviškąjį teatrą.

Dr. P. Kaladės pastangomis Marijonų sodyboje Marianapolyje, Thompson, Conn., buvo suorganizuotos uždaros rekolekcijos katalikams vyrams. Į rekolekcijas susirinko apie 30 lietuvių katalikų vyrų iš Bostono, Brocktono, Worcester, Hartfordo, ir New Yorko. Rekolekcijas vedė Tėv. Venckus, S.J.

PAS ROMOS ATEITININKUS

Lapkričio 15 Romos ateitininkai, sušaukti draugovės sekretoriaus Simono Razmaus, einančio įgalioto pirmininko pareigas, susiėjo metiniam susirinkimui. Sekretorius -pirmininkas pasveikino visus atvykusius, jų tarpe vysk. V. Padolskį, tėv. Viktorą Gidžiūną, OFM, kun. Pr. Brazį, MIC. Ypatingus sveikinimus visų ateitininkų vardu išreiškė prof. Z. Ivinskiui susilaukusiam pirmagimio sūnaus.

Susirinkimui pirmininkavo kun. Step. Matulis, MIC, sekretoriavo — stud. J. Staškevičius.

Tėv. V. Gidžiūnas, OFM, skaitė paskaitą apie ateitininkų veiklą visame pasaulyje ir ypač Amerikoje. Iškėlė žymesnius bruožus Ateitininkų Federacijos vidaus veikime, paaiškino apie ateitininkų įsijungimą į Amerikos lietuvių bendruomeninį darbą, įsijungimą į bendrą veiklą parapijose ir dalyvavimą katalikų veikime tautinėse ir tarptautinėse ribose. Įdomu buvo išgirsti apie ateitininkų veikimo būdo keitimąsi ir adaptavimosi eigą vietos aplinkybėse. Po paskaitos pastabose ir diskusijose iškilo šie svarbesni punktai: dvasios vadų reikalingumas, Amerikos lietuvių katalikų istorijos rašymas, ateitininkų santykiai su vyčiais, Amerikos jaunimo praktiškumas ir Europos jaunimo ideologiškumas.

Diskusijas jėga nutraukus, buvo padarytas revizijos komisijos ir draugovės sekretoriaus pranešimas apie draugovės praėjusių metų veiklą. Sekė naujų valdžios organų rinkimai. Rinkimus stropiai ir greit pravedė stud. S. Razmus, gaudamas šiuos rezultatus: pirm. kun. J. Riaubūnas, sekr. stud. J. Staškevičius ir ižd. stud. A. Bačkis. (Sekr. adresas : Via Casalmonferrato 20, Roma.).

Galiausiai susirinkimas, išklausęs Ateitininkų Federacijos atstovo prie Tarptautinio Katalikų Jaunimo Centro pranešimą (tarp kitų žinių pranešta, kad Tarpt. Kat. Jaunimo Federacijos kongrese Buenos Aires'e ateitininkai bus atstovaujami) ir pranešimą apie ateitininkų jubilėjinį kongresą, priėmė pageidavimus, kad Romos ateitininkai būtų atstovaujami jubilėjiniame kongrese Chicagoje, kad dar prieš kongresą būtų parašyta ir išspausdinta ateitininkų istorija.

Susirinkimas baigėsi ateitininkų himnu, o jo aprašymą padarė

S. Jūreivis R.

MA SĄJUNGOJE

KENNEBUNKPORT, ME.

Spalio 5 susirinko dešimt senųjų kuopos narių ir septyni kandidatai į pirmą šių mokslo metų susirinkimą, kuriam pirmininkavo Remigijus Sužiedėlis, o sekretoriavo Algis Mureika. Buvo išrinkta nauja kuopos valdyba. Kuopos pirmininkas — Remigijus Sužiedėlis, sekretorius — Vincas Grybauskas, iždininkas — Stasys Dėdinas ir korespondentas — Algis Mureika. Kuopos dvasios vadas-kun. Vytautas Bitinas.

Spalio 25 ateitininkai suorganizavo gimnazijoje Kristaus Karaliaus šventės minėjimą, į kurį buvo pakviesti visi gimnazijos mokiniai. Minėjimo programos vedėju pakviestas Vincas Grybauskas. Tėvas Bernardinas Grauslys, O.F.M. atkalbėjo ypatingai gražią Kristaus Karaliaus šventei pritaitytą maldą. Gimnazijos direktorius Tėvas Gabrielius Baltrušaitis, O.F.M., aiškino mūsų santykius ir pareigas Kristui Karaliui. Tėvas Bernardinas priminė Kristaus Karalystės skelbėjus misijose ir dabartinę mūsų padėtį. Eugenijus Grėbliūnas paskaitė Leonardo Andriekaus eilėraščių, o Antanas Bilitavičius referatą apie Kristaus Karaliaus šventės kilmę ir pasklidimą visame pasaulyje. Minėjimą paįvairino gimnazijos kvintetas smagiomis dainomis. Pabaigoje visi sugiedoje tautos himną.

Algis Mureika

PUTNAMAS

Diskusijos apie "beatnikus"

Barboros Žagarietės kuopa lapkričio 4 savo susirinkime diskutavo "beatnikų" klausimą. Šia tema kalbėjo Regina Milasevičiūtė, koreferavo ir diskusijas pravedė Regina Petrikonytė, klausimus išspręsti padėjo kun. S. Yla ir kun. A. Paškevičius (kuopos dvasios vadas). Buvo prieita prie šių išvadų.

"Beatnikai" nėra nauja srovė, bet tik srovei duotas naujas vardas. Ji

remiasi tais pačiais pagrindais, kaip nihilizmas, dadaizmas, surrealizmas ir kiti panašūs sąjūdžiai, kurie dažniausiai iškyla po karų ir kitų suiručių, kai žmonės jieško naujenybių, kai praranda savo mylimuosius asmenis. Tie žmonės pradeda gyventi pasyviai.

Beatnikai nepajėgia ar nenori priimti esančių taisyklių ir bando rasti pabėgimą nuo pasaulio realybės. Gyvenimo prasmės jie neranda, jį laiko net baisiu pakreikimu, o ne palaima. Nuo kitų žmonių jie skiriasi ir savo išvaizda. Nesiskuta barzdų, nesišukuoja plaukų, bendrai atrodo netvarkingai. Jų butai taip pat netvarkingi.

Jie pasižymi savo poezija, kuri nors neturi didelės literatūrinės vertės, yra savotiškai įdomi savo ritmu. Savo susirinkimuose dažnai ją ir skaito. Taip pat muša savotiškus būgnus. Kaimynai skundžiasi, kad trukdo miegoti, o jie atsako: būgnuose mes galime išlieti mūsų antagonizmą.

Jie netiki nei į Dievą, nei į jo gailestingumą, nei patys į save kaip į besireiškiančius asmenis. Jie ir gyvena be moralės, be idealų.

Beatnikai yra praeinanti mada. Amerika iš jų neras naudos. Dabartiniai laikai reikalauja proto, kuris yra paženklintas ištikimybe ir tikslu. Protas be širdies gali atnešti tik pražūtį. Beatnikai ir katalikai yra du nesuderinami dalykai.

Regina Petrioknytė

Kristaus Karaliaus kuopos Kenoshoj, Wisconsin, jaunesnieji moksleiviai

BALSAS IŠ KENOSHOS

Ką daryt, kai pamokos įgrisę, oras niūrus, medžiai be lapų, dienos nuobodžios? Reikia sekti Kristaus Karaliaus kuopos pavyzdžiu ir ruošti linksmavakarį. Spalio 31 kai į duris beldžiasi visokie maskuoti sutvėrimai ir prašo išmaldų, Kenoshos jaunesnieji moksleiviai susirinko į p. Skirmuntų butą ir atšventė "Halloween."

Visi nariai nutarė skubiai užbaigti susirinkimą, kad liktų daugiau laiko žaist ir juokaut. Susirinkimo metu nariai nubalsavo daryt susirinkimus kas antrą savaitę ir šią žiemą surengti "toboggan" iškylą visai kuopai. Namų šeimininkė p. Skirmuntienė papasakojo susirinkusiems apie Vėlinių papročius Lietuvoj. Po susirinkimo kuopos nariai nusifotografavo.

Užbaigę rimtą vakaro dalį, nariai linksminosi lauke ir viduj. Žaidė, valgė, dainavo, valgė, šoko, valgė, ir po to dar valgė. Jaunesniųjų būreliui vadovauja ponas Milišauskas, pirmininkas, ir Teresė Milašiutė, sekretorė. Nariai dalyvavo apsirengę įvairiais kostiumais ir kaukėmis.

Jaukiai praleidę vakarą, skirstėsi namo. Kad vaikai buvo patenkinti savo vakaru, galima spręsti iš vieno nario prašymo, kad kitąs susirinkimas būtų rytojaus dieną. Prieš visiems išeinant namo, kuopos globėja pranešė, kad įėjimo dovanas laimėjo Onutė Milišauskaitė ir Arvydas Jarašius.

Šiem metam Kenoshos moksleivių kuopa yra pasidalinus į būrelius. Jaunesniųjų būrelyje yra šeši nariai o vyresniųjų mergaičių keturios. Šios moksleivės uoliai darbuojasi savo parapijoj, mokykloj ir priklauso Kenoshos-Racinos tautinių šokių grupei. Šiais metais kuopos globėja yra studentė Daina Skirmuntaitė.

S.D.

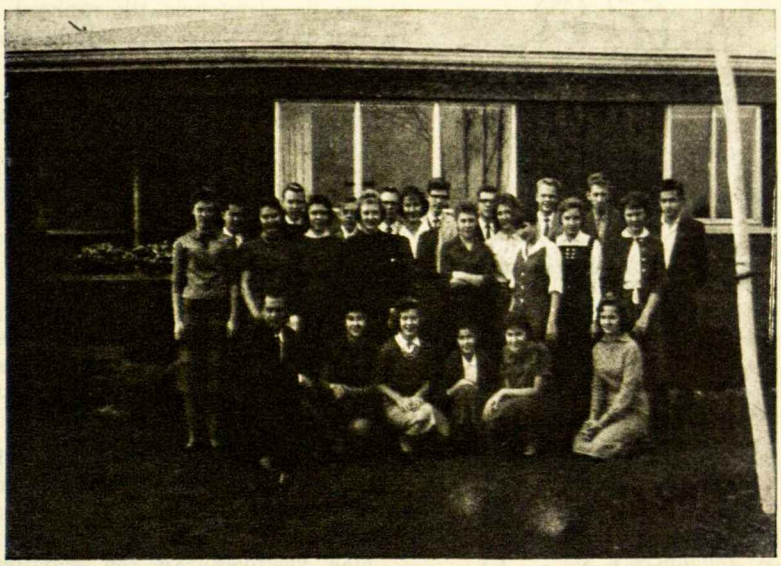

Lietuvos Karaliaus Mindaugo moksleivių ateitininkų kuopa Detroite su kuopos globėju Pr. Zaranka (pirmoje eilėje kairėje). Nuotr. G. Bajorūnaitės

DETROITAS

Neseniai įsikūrė mergaičių būrelis, kurį globoja J. Damušienė. Jos bute spalio 23 buvo antrasis būrelio susirinkimas. Rašytoja Alė Rūta — Arbačiauskienė kalbėjo "Literatra ir mes". Apžvelgus lietuviškas knygas, ji ragino daug skaityti ir mėginti rašyti skaitydamos išsilavinsime. Rašant patarė pradėti nuo dienoraščio, vėliau šakotis į mažus kūrybinius vaizdelius. Patarė nenusigąsti kritikos ir iš jos pasimokyti. Svarbiausia, patarė rašyti lietuviškai.

Viešnia rašytoja taip pat atsakinėjo į mergaičių klausimus.

Būrelis išsirinko naują valdybą: pirm. S. Buivydaitė, vicepirm. V. Čižauskaitė, sekretorė G. Bajorūnaitė. Meninę dalį išpildė D. Majauskaitė ir G. ir D. Bajorūnaitės. Indrė Damušytė pavaišino skaniais kepsniais.

S. B-tė

BAISUS SMAKAS CHICAGOJE arba VIENO ŽIEDELIO ISTORIJA

sustatė irgi SMAKAS

Šitas atsitikimas yra tik pasaka, vadinas, neteisybė ir nieko bendro neturi su jokiais gyvais ar mirusiais asmenimis. Žodžiu, tai išgalvota melagystė nuo pradžios iki pabaigos ir ja galima tikėti, tiek, kiek visokiems televizijos Quiz show.

Kadangi tai pasaka, tai ji turi prasidėti, jog tas buvo labai seniai ir labai toli. Seniai, nes pereitą vasarą, ir toli — garsiuosiuose Chicagos Sandiūnuose, netoli Kalvaičio polivarko.

Buvo taip: netoli to polivarko, ant augšto Šatrijos kalno, t.y. smėlio kuopos, sėdėjo romanų karalaitė ir, žiūrėdama į begalinį okeaną, t.y. Michigano ežerą, gailiai verkė. Kadangi ji buvo karalaitė, tai aišku, buvo graži ir meili, bet visvien verkė. Paprastai karalaitėms uždrausta verkti, bet ką gi jos, vargšės, kita gali daryti, jei ir joms širdį suskauda?. Taigi, Šatrijos karalaitė sėdėjo ir verkė.

Ir pasklido gandas po plačią šalį, po visą pasaulį, nuo Vilniaus kalnelių iki Mildažio, nuo "Palangos" vilos iki pat garsaus Jonyno sodo, jog karaliatė verkia. Ir ne tik taip sau verkia, kaip visos mergaitės, bet taip graudžiai, kad nuo jos ašarų okeanas (Michiganas) ištvino, kad laivai nežinodami ką daryti skęsta, kad kiti baisūs dalykai dedasi.

Gandas skrieja greičiau už jet'ą ir jo nesulaiko nei storiausi mūrai, todėl tuoj pat apie verkiančią karalaitę sužinojo ir atsiskyrėlių riterių šventoji brolija, kuri ten anoj Sandiūnų šalyje jau 300 metų statė kažkokią baisią požeminę Windsoro pilį su rūsiais, kalėjimais, tuneliais. Gandas, kaip sakėme, sujudino ir geležinių riterių geležines širdis. Jie bematant metė pilies statymo darbus ir kitokius kariškus žaidimus ir subėgę ėmė klausti karalaitę, kas jai jaunai nutiko, ar smakas iš okeano parodė savo ūsą, ar koks razbaininkas pro šalį ant motocikletkos prašvilpė, ar kraugerį uodą pasapnavo?

— Ir ne smakas iš okeano, ir ne razbaininkas, ir net ne uodą sapnavau, bet toks tai mažas žiedelis nusimovė nuo mano pirštelio ir įkrito į okeaną. Ir kaip aš vargšė grįšiu namo pas karalienę savo motiną ir patėvį karalių? Visas miestas juoksis iš manęs ir rodys pirštais, sakydamas, "Tai tau ir karalaitė!" O, aš nelaimingiausia visam pasaulyje!

Mūsų riteriai, kokie jie būtų riteriai, nei kapeikos neverti, jei dėl mažo vabalėlio nešoktų į bangas, o čia eina reikalas apie karalaitę, ir dar tokią gražią.

Pirmas, kaip visada ir visur, net neišklausęs iki galo karalaitės skundo, šoko į gilumas narsiausias brolis Viktoras. Tris savaitėles, kaip toj lietuviškoj pasakoj, jis ten kovojo su smakais, galinėjosi su bangžuvėm ir kažką patamsy sugraibaliojęs iškilo į paviršių.

— Ar šitas? — uždusęs paklausė.

— Kaip gali būti šitas, kad mano buvo auksinis, — nusiminė karalaitė.

Ir vėl nepalyginamas riteris paniro į bangas. Su juo taip pat ir visa šventoji riterių brolija. Laikas nuo laiko kuris nors jų vis išneria į paviršių su kokiu niekaniekiu, bet ne tuo ir gana.

100 metų jie ten jieškojo to žiedelio. Mūsų riteriai sumaišė okeano dugną, o žiedelio vis nėr ir nėr. Užmiršo ir savo pilį ir karo žygius, ir širdies damas. Jų nebaigtoj pily įsiveisė apuokai, pelėdos ir kiti kvarabai, o jie vis darbavosi okeano dugne. Tai riteriai, tai ištvermė! (Beje, teisybės dėliai reikia slaptai pasakyti, jog ne visi riteriai neteko galvų dėl ano žiedelio: mūsų brolis Kazimieras iš Cicero ir prakilnusis brolis Juozas liko ir toliau ištikimi savo piliai. Mat Br. Kazimieras buvo gero būdo ir karalaitėm nesidomėjo, o br. Juozas jau turėjo kitą karalaitę — Agnutę.)

Riteris, išgelbėjęs karalaitę

Toliau atsitiko taip, jog vieną baisią, audringą naktį mūsų brolis Juozas prie didžiulio laužo Windsoro pilies kieme šimtatūkstantinei miniai sakė savo iškilmingą kalbą apie amžinąsias dorybes. (Čia vėl neiškenčiu nepaaiškinęs, jog laužą atstojo 50 W. elektrinė lemputė, o 100.000 minių sudarė nuolatiniai klausytojai: Agnutė ir Kazimieras). Taigi, tą siaubingą naktį į pilies kiemą, vadinas, ir atjojo koks tai smakas, nematytas, iš kitos šalies riteris. Kilniai blizgėjo jo šarvai, o jo garbanos priminė šiaurės miškus ankstybą rudenį prieš saulės patekėjimą. Gi jo vardas buvo skyde išrašytas degančiom raidėm: Leonardas.

Toliau istorija sako, jog po atliktų meditacijų ir jis išėjo paskui anuos riterius į kovą už teisybę ir karalaitę.

Mūsų naujasis riteris buvo labai gero, bet praktiško būdo, tai vieton šokus į putojančias Michigano bangas jis pirmiausia tik ranką į vandenį įkišo. Vanduo, kaip dažniausiai esti, buvo šlapias, ir mūsų br. Leonardas pamanė: "Durnas šokti į vandenį. Dar galima sušlapti ir kamšus prisemti".

Jis antru kartu į vandenį rankos jau nekišo, bet į kišenę, ir iš ten ištraukė tokį tai mažą blizgantį dalktelį.

— Tai gal jis toks buvo?

— Vaje, ir dar kaip tik toks, — sušuko karalaitė ir nustojo verkti. Jai tas žiedelis patiko. O koks žiedelis, toks ir bernelis.

Paskui viskas dėjosi taip, kaip ir turėjo dėtis, kaip pasakose dažniausiai kad ir esti: Karalaitės mama ir jos karalius Pakšto pilyje iškėlė šaunias vestuves. Aš ten irgi buvau, žalią vyną gėriau. O jei neklystu ir nesu dar girtas, tai, tikriausiai, ir dabar dar esu ir būsiu, kol išvarys.

1959 METŲ ATEITIES TURINYS

STRAIPSNIAI

B., J. — Marija, gelbėki mus
Durickaitė, R — Biliūno meilė žmogui 10
Durickaitė, R. — Tėviškė Milašiaus poezijoje 120
Gidžiūnas, V., Tėv. — Naujuosius Metus pradedant 1
Ivaškaitė, T. — Susimąstymas prie Kristaus kryžiaus 193
Ivaškaitė, T. — Vytautas Mačernis — žmogus ir poetas 228, 250
Kleiva, K. — Ateitiinnkų sendraugių veiklos klausimu 32
Leimonas, S. — Didžioji neteisybė 17
Liulevičius, A. — Sukilelis ar apaštalas 57
Palubinskas, F. — Su tikslu ar dėl tradicijos 36
Sakalas, J. — Lietuvių jaunimas ir jo spauda 244
S., S — Po šokančios saulės ženklu 113
Skrupskelis, K. — Ateitininkai ir ideologija 169
Skrupskelis, K. — Egzistencializmas ir krikščioniškoji filosofija 30
Skrupskelytė,V. — Revoliucija Dijone 132
Skrupskelytė, V. — Žmogaus supratimas Maraux kuryboje 100
Sušinskas, A. — Besišypsančios širdys 35
Sušinskas, A. — Garbės svaigulys 93
Sušinskas, A. — Gražios rankos 151
Sušinskas, A. — Kad tik tramvajus nuo bėgių nenušoktų 196
Sušinskas, A. — Kiekvienas yra reikalingas 115
Sušinskas, A. — Palaida bala malūno nesuka 246
Sušinskas, A. — Po kitų širdį besiknisant 221
Sušinskas, A. — Rudys, gyvenimą ėdančios 3
Sušinskas, A. — Svetimiesiems — angelas, saviesiems — žvėris 176
Sušinskas, A. — Tie, kurie kitų gyvenimą apkartina 64
Sužiedėlis, S. — Kas modernu ar nemodernu 241
Sužiedėlis, S. — Mūsų gadynės stabai 201
Sužiedėlis, S. — Pasaulėžiūra mūsų laikų įtampoje 89
šulaitis, E. — Jaunimo kelias dabartinėje Lietuvoje 28
šulaitis, E. — Kur eina "Beat Generation" atstovai 254
Vygantas, V. — Pax Romana 156
Volertas, V. — Skaičiai ir formulės 79
Volertas, V. — Kelionės 255
Yla, St., kun. — Tautinė veikla (iš ruošiamo "Ateitininkų vadovo") 2

DAILIOJI LITERATŪA

Ališytė, O. — Aguonų laukas 7, 38
Banaitytė, G. — Atpildas 117
Brazytė, D. — Nerimas 95
D., Salomėja — Eilėraščiai 5
Dabušytė, B. — Eilėraščiai 223
Dabušytė, B. — Kalėdinis sveikinimas (eil.) 2
Daina — Eilėraščiai 170
Gluosnis, A. — Spalis (eil.) 194
Kisielius, R. — Džiaugsmas (eil.) 220
Kisielius, R. — Eilėraščiai 73
Kisielius, R. — Naktis (eil.) 135
Mačernis, V. — Vizija (eil.) 228
Mačernis, V. — Laiškas Kristui (eil.) 229
Mačernis, V. — Mergaitei (eil.) 251
Narutė, Nerima — Eilėraščiai 42
Narutė, Nerima — Eilėraščiai 94
Narutė, Nerima — Eilėraščiai 218
Narutė, Nerima — Eilėraščiai 218
Narutė, Nerima — Svajonė (eil.) 81
Noreikaitė, D. — Eilėraščiai 225
Noreikaitė, D. — Nerimas. (eil.) 8
Noreikaitė, D. — Skeveldra 247
Noreikaitė, D. — Žarijos 65
Paukštytė, D. — Kontrastas 81
Prikockytė, D. — Tebunie dienos ilgos (eil.) 130
Sadūnaitė, D. — Eilėraščiai 15
Sakalas, J. — Eilėraščiai 34
Sakalas, J. — Debesėliai (eil.) 62
Sakalas, J. — Malda (eil.) 9
Sakalas, J. — Mano laimė (eil.) 177
Sakalas, J. — Pavasaris (eil.) 97
Skaistgiris, M. — Valtis 199
šoliūnas, J. — Eilėraščiai 243
šoliūnas, J. — Daiktai ir žaizdos (eil.) 133
šoliūnas, J. — Mano kelias (eil.) 196
Tėvynės Duktė — Tėvynės ilgesys 37
Tiva — Eilėraštis 70
Tiva — Lyg paklydęs paukštis (eil.) 116
Ukrinas, R. — Mano meilė 114
Ukrinas, R. — Paskutinieji aidai 31
Ukrinas, R. — Serenada (eil) 102
Vebeliūnaitė, D. — Eilėraščiai 132
Vėrupis — Mergaitei 256

RECENZIJOS

Augštys, L. — Sužeisti žmonės 138
B., Al. — Sudužę ir sveiki vaizdai 106
D., A. — J. Prunskio "Rinktinės mintys" 106
K., A. — St. Džiugo "Neklaužados" 234
Kinčius, A. — Legendų krašte (Karaliaus vainikas) 234
Naujokaitis, Pr. — A. Baranausko "Kalvos ir lankos" 106

DARBAI IR ŽMONĖS

Cukuras, V., kun. dr. — Lituanistika Annhursto kolegijoje 44
Džiugėnas, A. — Gyvas žodis jaunimui (Kun. A. Sušinsko sukaktis) 198
Džiugėnas, A. — Nuo Telšių iki Chicagos (Kun. Petro Patlabos sukaktis) 227

Masionytė, d. — Ateitininkų 50 metų jubilėjų pradedant 182
Nockūnas, A., M.I.C. — Sąjudis "Už geresnį pasaulį" 47
Stasaitė, I. — Trečioji mergaičių vasaros stovykla Dainavos kalneliuose 180
TI — Lituanistika Fordhame 209

IŠ ORGANIZACINIO GYVENIMO

AJS — Studentų Ateitininku Sąjungos stovykla 202
Katelytė, J. — Stovykla tarp sniego kalnų 49
Kaufmanas, P. — Praplėskime mūsų širdis (SAS kursai) 123
Masionytė, D. — Viskas, kas gera, greit praeina 11
Norvilaitė, G. — Moksleivių ateitininkų jubilėjinė stovykla 181
Skirmuntaitė, D. — SAS ideologiniai pasiruošimo kursai 123
Stasaitė, I. — "Atostogos Lietuvoje" jauniesiems 181
Stovyklautojas — Kanados ateitininkų stovykla 208

SPORTAS

Šoliūnas, J. — Namai pragarai, be namų — negerai 258
Šoliūnas, J. — Nešvarūs baltiniai ir reprezentacija 233
Šoliūnas, J. — Sportas ir mes 184
Šulaitis, Ed. — Iš praeities. stiprybė 137

ĮVAIRŪS

Augustaitytė, V. — Sicilia insula est 74
Dudėnaitė, . — Religiškumas 98
Grybauskas, V. — Lietuvos kariuomenė 77
Jonis — Praleiskit žmogų 158
Kanišauskaitė, V. — Tautiškumas 98
Liulevičiūtė, A. — Šeimyniškumas 99
Raudys, K. — Prisimink, jaunuoli 18
Reporteris — Ar kartais man nestoti į lietuvišką pranciškonų gimnaziją 153
Stasaitė, I. — Velykos ir mūsų troškimai 61
Zigaitytė, R. — Už lietuvybę 37

ŠACHMATAI

Rašo K. Merkis

Gediminas Šveikauskas su David Scheffer spalių pabaigoj laimėjo Didžiojo Bostono šachmatų pirmenybes, surinkę po 4½ tš. (iš 6). Šveikauską į pirmąją vietą išvedė jo laimėjimas prieš Schefferį. Šveikauskui atiteko didžiulė ir graži pereinamoji dovana, skirta So. Bostono Lietuvių Piliečių Draugijos. Šią dovaną laimėjo: 1957 m. Shelby Lyman, 1958 — J. Curdo ir J. Goldstein, o 1959 — Gediminas Šveikauskas ir D. Ccheffer.

Illinois meisterį P. Tautvaišą, jo simultane Bostono šachmatininkams, lapkričio 7 d., įveikė P. Kontautas, Algis Makaitis 14 metų, ir Brandwein, o lygiomis sužaidė Leopoldas Šveikauskas.

4 kart lietuviai — Bostono meisteriai

Bostono šachmatų pirmenybes keturius kartus laimėjo lietuviai šachmatininkai: 1949 m. — Povilas Tautvaiša, 1950 - 1951 — Kazys Škėma, 1959 — Gediminas Šveikauskas.

Bostono lietuvių šachmatų klubas, lapkričio 8 d. minėjo savo dešimtmetį. Minėjimo leidiny telpa neprastai gražus Lietuvių šachmatų klubo ir jo steigėjo bei vadovo Kazio Merkio įvertinimas, parašytas Massachusseto šachmatų vadovybės nario ir Bostono Sunday Globe šachmatų skyriaus vedėjo Mr. James A. Burgess, toliau: kan. F. Kapočius iš Chicagos, konsulo A. Shallnos, dr. J. Leimono ir kitų.

NEGESINKIME
AUKURŲ

VYSK. V. BRIZGIO PARAŠYTA KNYGA, KURIOJE
IŠSAMIAI NAGRINĖJA
KRIKŠČIONIŠKOS ŠEIMOS KLAUSIMUS.

KNYGA REIKALINGA VISIEMS.

JĄ PLATINA ATEITIES ADMINISTRACIJA

KAINA 3.00 DOL.

KNYGA GERIAUSIA ŠVENČIŲ DOVANA

- **LIETUVA**, Vyt. Augustino Lietuvos vaizdų albumas ..... 5.00 dol.
- **ŠV. PIJUS X**, kun. J. Petrėno ..... 1.00 dol. (Specialiai atpiginta)
- **JAUNYSTĖS MARŠAS**, Alfo Sušinsko 1.00 dol.

Taip pat Ateities administracijoje dar galima gauti kalėdiniams sveikinimams atviručių, pokelyje 20 atviručių su vokais, kaina 1.00 dol.

Užsakymus siųsti:

A T E I T I S
916 Willoughby Ave.,
Brooklyn 21, N. Y.

Gaunama ir pas platintojus

ATEITIS nemaža skaitytojų turi užsienyje, kurie nepajėgia prenumeratos užsimokėti. Tai Italijos, Vokietijos ir kitų kraštų moksleiviai. Yra geradarių, kurie užsako jiems Ateitį ir apmoka prenumeratą. Administracija būtų labai dėkinga kiekvienam, kuris ir šiemet šiam reikalui paaukotų 3 dol., apmokėdamas Ateities prenumeratą tam moksleiviui, kuris jos apsimokėti nepajėgia.

Ateities Administracija

ALp(LKA)1786
1959, Nr.10

ATEITIS, GRUODIS, NR. 10

Vilnius Naujųjų Metų išvakarėse

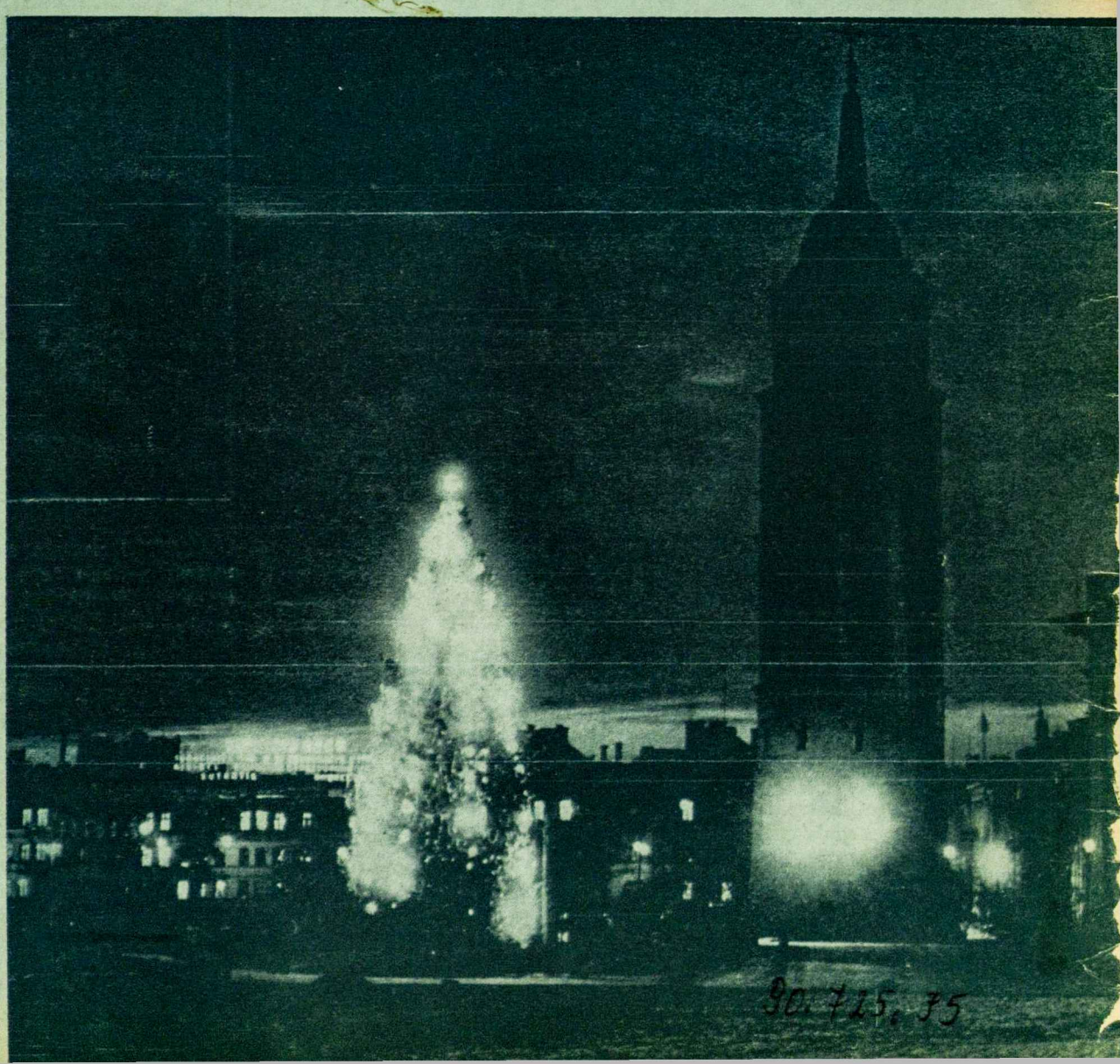

90.725.35